

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

»SLOVENEK«

stane od danes naprej v dnevni
razprodaji

samo 1 dinar

Obširna nedeljska številka z
ilustrirano prilogo stane

samo 2 dinarja

Vsa k
Slovenec mora imeti »Slovenca«!

Negativnost nemškega fašizma

Z ozirom na politični položaj v Nemčiji, kjer
se narodni socialisti ali hitlerjevci ponašajo, da
imajo iste cilje ko italijanski fašizem, ki da je
Italijo obnovil, je interesantno čitati izvajanja ita-
lijanskega prof. Renatija v katoliški reviji »Allge-
meine Rundschau« od 20. sept. t. l.

Renati, ki zavzema napram fašizmu v svoji
domovini vseokoli prijazno stališče, uvodoma po-
udarja, da je med italijanskim in nemškim fašiz-
mom bistvena notranja razlika. Italija je bila vedno
nekaj posebnega, dežela največjih nasprotij, dežela,
kjer so se veliki zamisli mogli vedno uresničiti
le po takozvani močni roki, ker Italijan nikoli ni
bil demokrat v ustvarjalnem pomenu. Nasprotno
pa je za nemški narod demokracija nekaj, kar ima
podlago v nemškem duhu in nemških navedah in
ker se v njem razvija organsko v popolnost. To je
pač znana nemška metoditost, ki bo tudi tukaj
pokazala svoje uspehe. V Nemčiji so po strmo glavl-
ljenju Viljemove monarhije dali absolutno vsi po-
goji za izpopolnitev demokracije. Zato pomeni fa-
šizem za Nemčijo popolnoma nesposoben eksperi-
ment. Nemcu ni treba, da bi bil fašist, zato da je
patriotizem.

Italijanski fašizem je najprej bil pravo kolek-
tivno, čeprav manjšinsko gibanje, ki je šele potem
dobilo nadarjenega voditelja, ki je pravzaprav re-
volucionar. Hitlerjevo gibanje pa je gola siva ideja,
ki se je izdelala pri zeleni mizi in s katero hočejo
nemški fašisti delati zgodovini silo. Oni nacionaliz-
em izrabljajo zgolj v svoje strankarske namene,
v resnici prevračajoče globoke ideje pa nimajo. Če
Hitler pravi: »Jaz sem duhovni vodja nove Nem-
čije,« potem mu je treba pač odgovoriti, da more
le velik genij biti živo poseblejše nemškega hre-
penenja; Hitler pa niti od daleč ni noben genij. Če
bi bil genij, bi vedel, da je velika bodočnost Nem-
čije v uresničenju prave demokracije, kakor jo je
zamislil Rathenau, ki je bil v resnici genij, ne pa
v njenem uničenju.

Zame ni nobeno vprašanje — nadatuje pro-
fesor Renati — da nemški fašizem ni sposoben
premagati nemških demokratičnih strank in jaz
sem čisto prepričan, da narodni socialisti, ako bi
prišli do moči, ne bodo mogli vladati drugače,
kakor vladajo sedaj vladajoče stranke v Nemčiji,
če ne bodo preje države popolnoma rušili. Vsak
pameten italijanski fašist je mnenja, da rešitev
Nemčije ni v odpravi weimarskega demokratičnega
težnisa, ampak v njegovem izboljšanju. Nemčija
te rabi nemškega Mussolinija, ampak močne avto-
ritativne demokratične vlade. Če bi pa večina nem-
škega naroda se odločila za diktatorja, potem se
bo odločila za Hindenburga ali za kakoga voditelja
centruma, nikakor pa ne za Hitlerja. Nemškim na-
rodnim socialistom manjka samodiscipline, čuta za
realna dejstva in smisla za državo, kar najmočnejša
nemška demokratična stranka ima v najvišji meri.

Predvsem pa narodni socializem nima pojma
o pravici. On pozna samo pravo, ako se sme
tako reči. V tem oziru se res vjema z italijanskim
fašizmom, toda to je slaba stran fašizma, prav-
zaprav njegova najslabša točka. Za nemški in ita-
lijanski fašizem je pravo to, kar je režimu koristno,
krivo pa to, kar mu škoduje. Pravo prejema svojo
vrednost izključno le iz namena, ki ga hoče doseči;
ta namen pa je ohranitev in pospešitev obstoječega
političnega reda moči. Pravico v krščanskem
smislu pa ki je bistveno in nelotljivo zvezana z ne-
spremenljivimi zakoni etike, pa fašizem smatra kot
meščanski predsodek. V tem oziru vlada popolna
istovetnost ne samo med nemškim in italijanskim
fašizmom, ampak tudi med tema obema sistemoma
in ruskim boljševizmom. Da to tudi praktično ne
vede do cilja, to dokazuje italijanski fašizem sam,
ki se silno trudi, da bi absolutno pravičnost v kr-
ščanskem smislu združil s pravom, kakor ga on
pojmuje. Pravica je namreč moč, s katero mora
vsak politik, vsaj v naši krščanski civilizaciji, resno
računati. Samo na tej podlagi se da ustanoviti in
vzdržati trajen socialni red. Če manjka to notranje
življenje, potem se vsako stanje da vzdrževati
samo po sili in sicer samo tako dolgo, dokler ta
sila traja. Sicer je v posameznem slučaju res več-
krat zelo težko za državo določiti kaj je pravično,
toda vedno je bilo težanje po absolutni pravičnosti
vodilna sila družabnega reda v krščanski eri.

Tukaj pride jedro Renatijevih izjav. Pravi
namreč čisto po pravici, da se v Nemčiji ne bo
vzdržala nobena stranka in noben red, ki krščansko
ne čuti. Nacionalni socialisti pa niso dobri kristjani.
Saj je celo nemška socialna demokracija bila pri-
morana, da boho proti krščanstvu opusti in v
praksi absolutno ne more v državi delati drugače.

Vaugoin-Seiplov kabinet

Voditelj Heimwehra v novi vladi — Nova vlada bo izvedla v kratkem volitve

Dunaj, 30. sept. as. Avstrijska vladna kriza
je rodila kabinet Vaugoin-Seipel. Ob šestih zvečer
se je objavila naslednja ministrska lista kot defi-
nitivna:

zvezni kancler in vojni minister: Vaugoin,
podkancler in minister za socialno srstvo:
dr. Schmitz,
zunanje ministrstvo: dr. Seipel,
notranje ministrstvo: knez Starhemberg (vo-
ditelj Heimwehra),
pravosodno ministrstvo: Hueber (vod. Heim-
wehra iz Salzburgskega),
poljedelstvo: Thaler,
trgovina: Heini,
prosveta: dr. Czernak,
finance: dr. Juch.

To novo presenečenje je zaenkrat nepregled-
nega notranjopolitičnega pomena. Landbund in Ve-
lenemci so se po ponovnem posvetovanju v svojih

strankah končnoveljavno odrekli Vaugoinovemu
kabinetu. Voditelj Heimwehra, knez Starhemberg,
sprva ni bil pripravljen vstopiti v kabinet, potem
pa se je udal nujnemu prigovarjanju dr. Seipla in
je s tem prišel v nasprotstvo s štajerskim vodite-
ljem dr. Priemerjem, ki je izrecno odklonil sode-
lovanje Heimwehra v vsaki vladi v taki obliki,
kakor se je razširjala v heimwehrovskih listih.

S tem uspehom pri Heimwehru je Vaugoin v
nekotiki meri popravil škodo, ki so mu jo po-
vzročili Velenemci in Landbund s tem, da so se
mu odrekli. To mu je uspelo z avtoritetom dr. Sei-
pla. Kajti knez Starhemberg se ne prišteva h
krščansko-socialni stranki, temveč se ga lahko
označuje kot nacionalista radikalne smeri z
močno katoliško primesjo. Starhemberg je še sam
v neki izjavi, ki so jo prinesli jutranji listi, očitno
izjavil, da si po sedanjem volilnem zakonu ne obeta
nobene koristne obnove parlamentarizma.

Kljub temu pa se avstrijski narodni svet ne
bo več sestal, temveč zvezni predsednik Miklas
bo sklenil razpust narodnega sveta. Kot začetnik
volitev se računa 16. november 1930. Ni še gotovo,
ali ima novi kabinet namen, ta kratki čas do no-
vih volitev porabiti za delekosežnejše odredbe.
Starhemberg sam se v vseh svojih govorih in iz-
javah ni izrazil za nasilje. Ne more se zamočati,
da so Velenemci in Landbund radi nenadnega
sklepa vodstva Heimwehra prišli v prav resni po-
ložaj, ker mnogi pristaži Heimwehra pripadajo
obema strankama. V Avstriji je pričakovati, kar
se tiče notranje politike, radikalnega desnega
kurza, kar pa se tiče zunanje politike, bo dr. Sei-
pel brez dvoma nadaljeval dosedanja linijo, t. j.
obdržal bo v polnem obsegu ožo zvezo z zunanjo
politiko Nemčije, ki jo je dr. Schober iskal in
našel.

„Piccolo“ o ukinitvi zadnje slovenske šole

Slovenski dijaki ne bodo smeli več v Jugoslavijo?

Trst, 30. sept. p. Dejstvo, da je italijanska
oblast zaprla zadnjo slovensko šolo v Julijski
Benečiji, so obsodili ne samo Slovenci in Hrvati.
temveč vsi pravi Italijani v Trstu. O tem činu
so prinesli fašistični listi službena obvestila, da
ta šola ni vršila prave naloge, temveč je služila
političnim ciljem antifašizma in slavizma. Jugo-
slovanski tisk je mirno komentiral ta nov ne-
toleranten akt fašizma. Tudi sami italijanski
listi niso mogli opravičiti dejstva, da nima 600
tisoč Slovanov nobene šole in so radi tega mol-
čali. Vendar pa se je našel tržaški Piccolo, ki
se je ojunčil in radi italijanske javnosti na-
pisal članek, v katerem hoče opravičiti to zad-
nje dejanje italijanske vlade. Trdi, da je treba
za spremembo mej nove vojne, ker pa iste Ita-
lija noče, bi bila prisiljena zapreti poslednjo
slovensko šolo v Italiji. V tej šoli ni bilo vpi-

sanih 1.300 otrok, temveč samo 700 iz Trsta in
okolice, sinov in hčerk italijanskih državljanov.
to je bodočih italijanskih vojakov in mater, ki
morajo odgajati to generacijo za italijansko
državo. Piccolo nadalje vzporeja slovenske
manjšine v Italiji z nekoliko optanti v Dalma-
ciji, ko trdi, da pripadniki italijanske narodno-
sti v Dalmaciji ne smejo pohajati v italijanske
šole in radi tega tudi Hrvati in Slovenci, ki so
italijanski državljani, ne smejo imeti svoje
šole, temveč morajo biti odgojeni v italijan-
skem duhu. Slovenskim prebivalcem
so odprte italijanske šole in se
bodoče ne bo več dopustilo, da bi
slovenski roditelji pošiljali svoje
otroke na šolanje v Jugoslavijo. Da
se to prepreči, ne bodo dobili po-
nih listov.

Smernice franc. zunanje politike

Pariz, 30. sept. Tardieu je imel v nedeljo svoj
dolgo pričakovani govor. Ta govor so tako v Parizu
kakor v Berlinu z veliko napetostjo pričakovali.
Nacionalni krogi Francije so napovedovali, da bo
Tardieu v nasprotju z Briandom naglašal potrebo
ostrejšega kurza francoske zunanje politike, dočim
so v Berlinu bili radovedni, kako bo Tardieu re-
agirati na uspeh nemških fašistov pri državnozbor-
skih volitvah. Nemci so dobili zelo jasn odgovor,
listi francoski krogi pa, ki želijo, da bi se Tardieu
»rešil Brianda«, niso prišli na svoj račun.

Govor je bil v Alencou v Normandiji in si-
cer ob priliki poljedelske razstave ornskega depar-
tementa. Tardieu je zagovarjal Briandovo politiko
in je dejal: »Francoska zunanja politika se ne dela
od slučaja do slučaja, niti po individualnih domi-
slekih, ampak tvori kontinuiteto pod stalnim na-
zorstvom parlamenta. Francoska zunanja politika
je dobro premišljen sistem in ne sme biti odvisna
od strankarskih nazorov ali osebnih diferenc. Vsa

Francija hoče miru. Miru hoče zato, da bi se Ev-
ropa mogla politično in gospodarsko organizirati.
Podlaga tega miru pa je za Francijo njena
lastna varnost, da bo sigurna pred vsako eventu-
alnostjo, nakar šele pride mednarodno razsodiščno
postopanje in razorožitev.

Glede Nemčije pa je Tardieu dejal: »Če je v
Franciji nastal vtis, da se nam ne vrača enako, po-
tem smo si to zapomnili in se bomo po tem rav-
nali. Francija ne obžaluje svoje politike in brez
strahu ohranja mirno kri. Med leno zaslepljenostjo
in nespametnim kričanjem na alarm ostaja Fran-
cija mirna, trdna in čuječa. Francija je zvesta
braniteljica pogodb, na katerih sloni mir.«

Te besede so gotovo zadosti energične in so
v Nemčiji napravile temu primeren utis. Pripom-
niti pa je, da bo Tardieu neposredno pred zopet-
nim zasedanjem parlamenta novembra meseca imel
svoj pravi programatični govor v Montaubanu.

Vplačilo zadnjih obrokov za akcije PAB

Belgrad, 30. sept. AA. Radi zbiranja akcijskega
kapitala je upravni odbor Privilegirane
agrarne banke sklenil, da se oba zadnja obroka
za akcije plačata skupno, in to v roku od 1. ok-
tobra do 30. novembra t. l. Za vsako vpisano del-
nico plača delničar, ki je vplačal samo dva obroka,
še 250 Din, kdor pa je plačal tri obroke, plača še
125 Din za vsako akcijo kot četrti obrok. Ob tej
priliki se bodo delničarjem izplačevali predumi na
dividendo za prvo poslovno leto, ki se zaključil z
31. decembrom 1930, to je 6% letno za obroke,
vplačane do 31. decembra 1929 in 6% od 1. do
31. decembra 1930, za tretji in četrti obrok, ki bodo
vplačani do 30. novembra 1930. Radi tega bodo del-
ničarji, ki so vplačali prvi in drugi obrok do 31. de-
cembra 1929, plačali namesto 250 Din za vsako
delnico za tretji in četrti obrok plačali v gotovini
233.75 Din, ker se bo odračunalo a) 6% kot pre-

dujem na dividendo za prvi in drugi obrok za prvo
poslovno leto, t. j. 15 Din, in b) 6% kot predjem
za tretji in četrti obrok za čas od 1. do 31. decem-
bra 1930 1.25 Din. Delničarji, ki so do 31. decem-
bra 1929 plačali tri obroke, plačajo 125 Din, v go-
tovini 102 Din, ker se odračuna a) 6% kot predu-
jem na dividendo za prvi, drugi in tretji obrok za
prvo poslovno leto, to je 22.50 Din, in b) 6% kot
predjem na dividendo za četrti obrok od časa od
1. do 31. decembra 1930 50 p, skupno torej 125 Din.
V vseh slučajih vplačil četrtega obroka in v po-
gledu obračunavanja dividende naj se delničarji o-
bračajo neposredno na banko. Banka opozarja pri
tem na čl. 9 zakona o Privilegirani agrarni banki,
ki pravi, da zapadejo obroki za delnice v slučajih,
da se ne izvrši vplačilo preostalih obrokov, rezerv-
nemu fondu banke.

Hitler toliko glasov? Iz večmilijonskega narastka
volitev, ki so od zadnjih volitev sem dobili vo-
lilno pravico, to se pravi, da se rekrutira njegov
kader iz nezrelih ljudi, ki v pokret prinašajo gole
negativne momente: ressentiment, revanšo, sovra-
štvo, frazo, geste obupa. To pa niso tvorni elementi
za državo, posebno ne za Nemčijo, kjer je treba gra-
diti in graditi. Kancler Brüning ve, da mora naj-
prej izpodkopati tla nezadovoljstva, ki je v današ-
njem kritičnem gospodarskem položaju Nemčije, in
to se mu bo posrečilo, če ga bodo meščanske demo-
katične stranke s socialisti vred pogumno in lo-
jalno podpirale. Fašizem bo na ta način sam počasi
skoneel

nalogi vsak iskreno želi centru srečo.

Minister inž. Sernec v Ljubljani

Ljubljana, 30. sept. AA. Davi je prispel z
belgrajskim brzovlakom v Ljubljano novoime-
novani minister za šume in rudnike g. inž. Du-
šan Sernec. Na postaji sta ga pozdravila
vršilec dolžnosti bana dravske banovine g. dr.
Otmir Pirkmajer in direktor železniške direk-
cije v Ljubljani g. dr. Borko.

S postaje se je g. minister najprvo odpe-
ljal na dom, nakar se je napotil v bansko pa-
laco in tu sprejel nekaj odposlanstev. Kot mi-
nister za šume in rudnike je imel daljši raz-
govor z vodjama gozdarskega in rudarskega
oddelka kraljevske banske uprave.

Tekom jutrišnjega dne bo g. minister iz-
ročil svoje dosedanje banske posle novoimeno-
vanemu vršilec dolžnosti bana dravske bano-
vine g. dr. Otmirju Pirkmajerju.

Dr. A. Bauer na Rabu

Sušak, 30. sept. p. Danes zjutraj je odpe-
toval na Rab zagrebški nadškof dr. A. Bauer,
kjer ostane nekaj dni.

Novi jugosl. poslanik v Bruslju

Bruselj, 30. sept. AA. Danes dopoldne je
novoimenovani jugoslovanski poslanik Miloje
Milojevič, v spremstvu tajnika poslanstva Bu-
kovca, jugoslovanskega častnega generalnega
konzula Lazarja in vseh članov poslanstva od-
šel na kongresni hrib, da se pokloni pred gro-
bom Neznane junaka. Poslanika Milojeviča
je sprejel pred grobom predstavnik vojnega
ministrstva polkovnik Smit. Na podnožju spo-
menika ga je pričakovalo 12 jugoslovanskih
oficerjev, ki se nahajajo na študijah v belgijs-
kih vojaških šolah. Zbranih je bilo tudi veliko
članov naše kolonije. Poslanik Milojevič je po-
ložil na grob belgijskega Neznane junaka
lep venec z jugoslovansko trobojnico. Nato je
pokleknil pred grob in pomolil nekoliko tre-
notkov.

Pariz, 30. sept. AA. Belgijski kralj Albert
je sprejel danes v avdienco novoimenovanega
jugoslovanskega poslanika Mijoje Milojeviča,
ki mu je ob tej priliki predal svoja akreditiv-
na pisma. Po avdienci pri kralju Albertu je
bil Milojevič sprejet pri belgijski kraljici.

Pogreb dr. Mitroviča

Belgrad, 30. sept. z. Danes se je vršil pogreb
dr. Dušana Mitroviča, kateremu je prisostvo-
valo mnogoštevilno občinstvo. Dr. D. Mitrovič je
bil znan planinec, ki je ustanovil planinsko dru-
štvo v Belgradu, dobro znan in priljubljen je
bil tudi med Slovenci. Poznal je vse planine
od Triglava do Južno srbskih vrhov.

Slovanski kongres zdravnikov v Splitu

Zagreb, 30. sept. p. Te dni se vrši v Splitu
tretji slovanski kongres zdravnikov. V Zagreb
je dospelo mnogo delegatov, jutri ob 6.15 po-
poldne prispeje delegati iz Poljske in Češkoslo-
vaške, na kolodvoru jih bodo pričakali zastop-
niki zdravniške komore iz Zagreba.

Nemški inženjerji v Splitu

Split, 30. sept. p. V Splitu se nahaja večje
številno nemških inženjerjev na izletu v našo drža-
vo. Ker se je pred nekaj dnevi vršil kongres in-
ženjerjev in arhitektov, so delegati, ki so še ostali
v Splitu, pozdravili svoje nemške tovariše in jim
priredili svečan banket v hotelu Central.

Kongres Srbske Matice

Novi Sad, 30. sept. p. Danes ob devetih se
je vršila glavna skupščina Srbske Matice, katero
je otvoril predsednik Vrhovac. Poslana je bila
brzjavka Nj. V. kralju. Skupščina je pris-
stvoval tudi zastopnik prosvetnega ministra g.
inspektor Elezović. Po pozdravih se je začelo
z rednim delom, razvila se je ostra debata o
poročilu upravnega odbora, stavljen ji je bil
predlog, da se poročilo ne sprejme.

Dunajska vremenska napoved. Negotovo, po-
nekoč deževno vreme.

Italija zahteva od Francije politične koncesije

Rim, 30. sept. Glede vprašanja: Sporazum ali ne s Francijo, pravijo tukašnji krogi, da bi pač tako Henderson kakor Briand želela, da bi se pogajanja nadaljevala in sicer ne med tehničnimi strokovnjaki, kakor je to bilo v Ženevi, ampak med diplomati, iz česar seveda sledi, da bi se pogajanja nikakor ne nadaljevala v Ženevi. Rimski diplomati naglašajo, da ne morejo izjaviti, niti da se bodo pogajanja nadaljevala, niti da se ne bodo nadaljevala; v Ženevi se vsekakor ne bodo — to stoji.

Kar se tiče italijanskega delegata Scialoja, je, ravno tukaj, ministra Hendersona in Brianda, s katerima je imel po prekinitvi pogajanja na Hendersonovo inicijativo razgovor, Hendersona pač poslušal, ni pa podal nobene izjave, kaj Italija misli v bodočnosti.

Seveda bo angleški minister napel vse sile,

da bi do sporazuma prišlo. Henderson je tudi izjavil, da bo, kakor hitro pride v London, začel korake, da se spor med Italijo in Francijo poravnava. Na poti iz Ženeve v London se je tudi ustavil v Parizu ter imel dolg razgovor s Tardieuom, o katerem pravijo italijanski politični krogi, da je v zadnjem hipu poslal francoski strokovnjaški delegaciji v Ženevi nove instrukcije. Menijo pa, da ni bil Tardieu tisti, ki je delal tekoče sporazumu, ampak da so bili mornariški krogi. Pravijo pa, da se bo tudi Briand iz Ženeve podal v Pariz, da se v tem vprašanju domeni s Tardieuom, kajli če bi se Italija in Francija do novembra meseca ne sporazumeli v vprašanju brodovne paritete, bo stališče obeh držav na pripravljani razorožitveni konferenci, ki se sestane v Ženevi dne 3. novembra, jako težavno.

Baš termin te konference je vzrok, da se je

Henderson, ki je zdaj že več dni v Londonu, z diplomatičnim potom obrnil na Rim in Pariz, da zopet vzpostavi diplomatsko zvezo med Italijo in Francijo. Velika Britanija bo cel mesec oktober gotovo uporabila za to, da pripravi Francijo in Italijo do sporazuma, glede katerega pa so Italija in politični krogi zelo skeptični.

Treba je namreč poudariti, da italijanska diplomacija nimenoma podčrta težavnost takega sporazuma, ker hoče usvariti v mednarodnem diplomatskem svetu razpoloženje za svojo tezo, da je eno problema brodovne paritete ni na tehničnem polju ampak na političnem. Italija na vsak način želi, da bi Francija revidirala vso svojo politiko v prilog Italiji in njenih — kakor pravijo tu — legitimnih aspiracij.

Smrt lorda Birkenheada

London, 30. sept. as. Bivši lord-majord Anglije lord Birkenhead, je danes umrl v Londonu za pljučno boleznijo v starosti 56 let. Bil je najstarejši izmed petih bratov. Njegov oče je bil prekupečevalec z zemljišči, ki je umrl v mladosti. Mati se je trudila, da je svojim sinovom omogočila višjo šolsko izobrazbo. Že kot študent je Birkenhead pokazal, da ima velik dar govora. Kot odvetnik se je odlikoval v civilnih in kazenskih sodnih procesih. Ko so med vojno vstopili konservativci v Asquithov kabinet, je postal Birkenhead cenzor listov, potem generalni pravdnik, končno pa generalni državni pravdnik. Od januarja 1919 do novembra 1922 je bil Birkenhead lord-kanceler zadnjega koalicijskega kabineta Lloydja Georgea. Tokrat je dobil naslov lorda Birkenheada, dočim se je prej enostavno pisal kot angleški državljani F. E. Smith. V konservativnem kabinetu Baldwinja je bil Birkenhead od 1924 do 1928 minister za Indijo. To svoje mesto je odložil, da je vstopil v upravo nekaterih velikih koncernov električne in sladkorne industrije, češ, da mu v času, ko je bil državni uradnik, ni bilo mogoče spraviti skupaj primerno premoženje za svoje otroke.

Balkanska konferenca

Sofija, 30. septembra. AA. Bolgarska vlada je sklenila v zadnjem trenutku, da odpotuje svojo delegacijo na balkansko konferenco v Atene. Delegacija bo še danes imenovana.

Atene, 30. septembra. AA. Turški odbor za balkansko konferenco je obvestil atenski pripravljalni odbor za sklicanje prve balkanske konference, da je lista turških delegatov za balkansko konferenco že gotova in da bo Turška na tej konferenci zastopana po večjem številu delegatov.

Atene, 30. sept. AA. Atenski odbor za balkansko konferenco poroča, da bo tudi sovjetska Rusija poslala na balkansko konferenco svojega opazovalca v osebi ravnatelja stambulske podružnice uradne sovjetske telegrafске Agencije Jablovskaja. Jablovski bo odpotoval v Atene skupno s turško delegacijo.

Vohunska afera v Bolgariji

Sofija, 30. septembra. AA. Jutrišnji seji ministrskega sveta pripisujejo v vseh krogih veliko važnost, ker je na dnevnem redu poleg drugih stvari vohunska afera, ki postaja vedno bolj politična afera. Cankov in njegova skupina zahtevata, da se ta afera popolnoma razjasni. Včerašnji sejanek Ljapčeva s Cankovom in vojnim ministrom Bakardžijevom se tolači v tem zmislu. Na jutrišnjo sejo sta bila brzojavno poklicana tudi ministri Molov in Burov. Poluradna »Svobodna reč« poroča, da bo ministrski svet na jutrišnji seji razpravljal o ukrepih za saniranje gospodarske krize in da bo vlada izdala obvestilo o celem poteku vohunske afele.

Izjava lorda Irwina

London, 30. sept. AA. Indijski podkralj lord Irwin se je udeležil banketa, ki mu ga je priredila vlada pokrajine Pundžab. Med banketom je govoril lord Irwin tudi o indijskem vprašanju ter dejal, da je pokret civilne neposlušnosti škodoval mirni sporazumni rešitvi tega vprašanja. S tem v zvezi sodišča tudi niso mogla oproščati kaznivih dejanj samo zato, ker so storilci pristali znanih javnih voditeljev. Mnogi pristajajo pa so šli preko prvotnih meja civilne, nenasilne neposlušnosti in so se posluževali nasilnih sredstev.

Likvidacija begunskega vprašanja v Grčiji

Atene, 30. sept. AA. Komisija za begunce likvidira in prenaša svojo pristojnost na posamezna ministrstva in ustanove, posebno na ministrstvo za kmetijstvo, ministrstvo za narodno gospodarstvo in poljedelsko banko. Komisija za begunce bo koncem tega leta popolnoma likvidirala. Vsa vprašanja, ki jih je reševala dosedaj komisija, prenehajo biti avtonomna vprašanja. Begunci postanejo s tem popolnoma enakopravni državljani Grčije z enakimi pravicami in enakimi dolžnostmi.

Grški tisk je svoboden

Atene, 30. sept. AA. Sovjetski poslanik je posetil danes zastopnika ministra zunanjih zadev Ksidakisa ter se pritožil radi neprijateljskega zadržanja grškega tiska pri pisanju o notranjih sovjetskih zadevah. Ksidakis je poslaniku izjavil svoje obžalovanje radi tega pisanja, toda dodal je, da je grški tisk svoboden in neodvisen in da grška vlada nima možnosti upliti na pisanje listov.

Nov londonski župan

London, 30. sept. AA. Za londonskega župana je bil izvoljen g. William Neale.

Mesne izkaznice v Nemčiji

Berlin, 30. sept. AA. Z 2. oktobrom bodo v Nemčiji uvedene izkaznice za meso v korist ubožnih slojev.

Hitler dobival sovjetski denar?

Ogromna senzacija pariškega lista

Pariz, 30. sept. as. Patriotični list »Ordre« objavlja »nepobitne dokaze o obstoju tajnih zvez Hitlerjevih ljudi z boljševiki« in navaja dokumente, ki so bili poslani bivšemu sovjetskemu poslaniku Besedovskemu. Prvi dokument z datumom 16. maja 1930 iz Dresdene, opozarja inozemski oddelek G. P. U., naj izpolnjuje svoje finančne obveznosti, naj stane, kar hoče. Drugi dokument pa je že bolj senzacionalen, ker vsebuje pobotnico Adolfa Hitlerja, ki potrjuje, da je prejel »200 komadov«, z datumom: Salzburg, 10. junija 1930. Tretji dokument je tudi iz Salzburga od istega dne ter je uradno poročilo dveh ruskih delegatov o izplačilu 200 komadov Adolfu Hitlerju. Očitno je, da Hitler ni hotel nobenih priči. Ta dva ruska delegata sta zato prisluškovala v sosednji sobi v hotelu, kjer je stanoval Hitler, ter poročata: »Poslušala sva ves razgovor in proteste radi sestave prisega. Odšla sva potem na hodnik, dokler ni ta oseba zapustila sobe. Čakala sva na hodniku, dokler ni ta oseba zapustila sobe in sva nedvomno dognala, da je bil to Adolf Hitler, katerega sva že večkrat videla v Münchenu. Četrti dokument je lastnoročno pismo blagajnika ruske trgovske delegacije v Pragi, ki potrjuje, da je Adolf Hitler prejel »200 komadov«, za kar naj se obremenijo »Victories«. Peti dokument je povabilo, napisano gospodu »Adolfu«, da pride na podroben političen razgovor, ki bi se imel vršiti 16. julija

v vili »Reiter« v Garmischpartenkirchenu. Tega razgovora so se udeležili od narodnih socialistov major Schneidhuber iz Münchena, dr. Fabricius iz Berlina, stotnik Stennes iz Berlina, ritmojster von Detten iz Dresdene in ing. Dorsch iz Berlina. Hitler sam bi imel priti na razgovor šele potem, ko bo pogodba končana in podpisana.

Nemški zastopniki so zahtevali finančno podporo, ureditev nemških meš in na vzhodu, razširjenje vojaške pogodbe iz l. 1923 in pomoč proti socialnim demokratom. Schneidhuber je izjavil, da potrebuje za volitve 8 milijonov mark, od katerih bi lahko dobil v Nemčiji in Avstriji 3 milijone, dočim bi morala Sovjetska Unija v 10 dneh plačati 5 milijonov. Na vprašanje glede protiuslug je prebral dr. Fabricius izjavo, po kateri so narodni socialisti pripravljali priznati sovjetsko vlado kot edino nacionalno vlado v Rusiji, da pa iz praktičnih razlogov smatrajo za boljše, da tega svojega stališča ne sporoče javnosti. Narodni socialisti se bodo sicer v volivnem boju postavili proti komunizmu, pa so pripravljeni podpirati komunistično delavsko vlado, če bi prišlo do take vlade, in pod pogojem, da bi komunisti nastopili za narodni preporod. S tem je bil politični problem urejen, nakar se začela finančni del razgovora. Zgoraj omenjeni list obeta, da bo prihodnje dni nadaljeval s svojimi odkritji.

Sanacijski program dr. Brüninga

Dalekosežne redukcije naj prihranijo eno milijardo mark

Berlin, 30. sept. as. Dr. Brüning je končal svoja posvetovanja o sanacijskem programu vlade. Sprejel je sedaj vodilne politike vseh smeri, torej tudi narodnih socialistov, da zasliši njihovo mnenje. Čuje se, da se bo novi državni kabinet poslužil zasilskega člena ustave, t. j. da bo izključil delovanje parlamenta, če ne bi prišlo do parlamentarne večine za vladni program. Ta program vsebuje v bistvu naslednje točke: prispevki za zavarovanje brezposelnosti se zvišajo od 4% na 6%. Plače uradnikov, častnikov vojske in mor-

narice se za tri leta znižajo za 6%, plače ministrov in državnih poslancev pa za 20%. To znižanje velja tudi za vpokojence, samo ne za vojne invalide. Na ta način bi se državni izdatki znižali za eno milijardo. Hišni najemninski davek, ki se je dosedaj za polovico porabljal za nove zgradbe, se bo odselek skoro popolnoma porabljal za upravne svrhe. Končno namerava vlada najeti izreden kredit okoli 500 milijonov Mk. Parlamentarna možnost za izvršitev tega programa je v glavnem odvisna od stališča socialnih demokratov.

Nemirni časi v Španiji

Madrid, 30. sept. Položaj v Španiji je slejkoprej precej napet. V Madridu so imele v biko-borski areni vse republikańske stranke Španije z izjemo socialnih demokratov velik manifestativen in demonstrativen shod, katerega se je udeležilo nad 20.000 ljudi. Trg je bil okrašen z barvami prve španske republike. Med govorniki so se po eriditosti svojih napadov odlikovali posebno Marcelino Domingo, Lerroux in bivši minister Alkaza Zamora, ki predstavlja voditelja desničarskega krila republikancev. Govorniki so zahtevali, da se kralj odpove prestolu, so grozili z revolucijo in pozivali armado, naj se izpove k republiki. Vlada se je bila za vsak slučaj dobro pripravila in so bile zunaj pripravljene strojnice. Radt discipline udeležencev pa ni prišlo do nobenih spopadov.

Komunistični list »Solidaridad Obrera«, ki hudo kali vode, piše, da je vlada v pričakovanju resnih političnih dogodkov guvernerjem vseh provinc, kakor tudi vojaškim komandantom poslala stroge instrukcije, da vzdržijo javni red. Levičarski elementi se baje strogo nadzirajo.

Res je, da republikańsko gibanje na zunaj grozeče izgleda, in res je tudi, da se štrajkovsko

gibanje zopet pojavlja. Vendar pa se ne bodo motili tisti, ki pravijo, da bo vlada, če bo uporabila količnik energije, revolucionarnemu gibanju kos. Treba je samo opreiti se na maso podeželskega prebivalstva, ki je strogo monarhistično. General Berenguer sam je izjavil, da je vsaka nervoznost neupletljiva. Armada je absolutno zanesljiva, pa tudi socialna demokratično delavstvo po veliki večini ne misli podpirati republikańske buržoazije. Vlada se ne bo umaknila in se tudi ne misli izpremeniti. Berenguer je nadalje tudi izjavil, da bo vztrajal na svojem mestu, ker je tu potreben mož brez vsakih političnih ambicij. Svojo dolžnost pa bo vršil brez ozira na desno ali levo.

Katalonci vodijo svojo staro politiko dalje. Organ znanega bivšega ministra Cambó »Veu de Catalunya« (Glas Katalonije) izjavlja, da je Kataloncem oblika vladavine indiferentna, zahtevajo pa provincijalno avtonomijo. Cambó sam je dospel iz Francije v Barcelono, kjer je zelo aktivno posegel v politično borbo. Katalonci pravijo, da bodo podpirali oziroma šli samo s tistimi, ki izpolni njihove zahteve, pa naj bo to kdorkoli.

Zanimiv političen incident v Angliji

London, 30. sept. AA. V volivnem okraju Paddington je nastal za prihodnje nadomestne volitve zanimiv političen položaj. Pred 14 dnevi je kandidat konservativne stranke Lidiard obljubil Nevillu Chamberlainu, da se, bo oziral na zahteve pristavev imperijalne proste trgovine, ki jih vodi lord Beaverbrook. Ta obljuba je imela za posledico, da je postavila združena imperijalna stranka protikandidata. V petek je liberalna stranka pročitvala položaja sklenila, da bo glasovala za carine na živila, ki so ena glavnih zahtev politike pristavev za prosto imperijalno trgovino. Včeraj je pisal Neville Chamberlain Lidiardu pismo, v katerem ga opozarja na njegovo obljubo in ga odstavlja kot oficijelnega kandidata konservativne stranke. Lidiard bo kandidiral sedaj kot konservativni neodvisni kandidat. Ker pa kandidat združene imperijalne stranke ni odstopil, bodo pristavi Beaverbrookove in Rothermerove politike začasno politični nasprotniki.

Argentina naj stopi v DN

Pariz, 30. sept. AA. Poročajo iz Buenos Airesa, da so šli konservativne, socialistične in neodvisne stranke izjaviti, da mora Argentina pristopiti k Društvu narodov.

Število nemških poslancev

Pariz, 30. sept. AA. Poročajo iz Berlina, da bo novi nemški parlament štel končno 577 narodnih poslancev.

Balkanska konferenca Rdečega križa

Belgrad, 30. sept. m. Danes ob 10 je bila odprta balkanska regionalna konferenca Rdečega križa. Konferenco je otvoril predsednik domačega Rdečega križa g. Leka, ki je v svojem pozdravnem govoru poudaril posamezne delegate iz Albanije, Bolgarske, Grčije, Romunije, predstavnike Rdečega križa iz Srbije, in mednarodnega komiteja Rdečega križa. Navzori niso bili delegati turškega »Rdečega pol meseca«, ki pa so poslali brzojav, v katerem se opravičujejo, da ne morejo prispeti na konferenco. Po predsednikovem govoru je pozdravil konferenco zastopnik ministra za socialno politiko g. Katičič. Nato je bil izvoljen za predsednika konference g. Danev. Poslana je bila brzojavka Nj. V. kralju, kraljici in prestolonasledniku Petru.

Zborovanje srbskih zdravnikov

Belgrad, 30. sept. m. Danes se je vrnil 52. občni zbor Društva srbskih zdravnikov v fiziološkem inštitutu splošne državnih bolnišnice. Z občnega zbora, katerega je vodil predsednik dr. Svetislav Stefanović, je bila poslana brzojavka Nj. V. kralju. Glavno točko poročila je tvorila gradnja zdravniškega doma, ki bo skoro dograjen.

Poneverba državnega denarja

Belgrad, 30. sept. z. Radi preiskave v železarni v Varesu, ki se je vršila radi zlorabe in poneverbe državnega denarja, so bili odpušteni iz državne službe brez odpovedi direktor ing. Dušan Kolarić, ing. Vladimir Šahov in kanister Drago Cincović. Proti šefu računovodstva se vrši kazenske postopanje radi poneverbe 75.000 din.

„Aeropot“

Belgrad, 30. sept. AA. Po končanem programu zračno-prometnega društva Aeropot bo ustavljen s 1. oktobrom zračni promet v tej sezoni. Začetek prometa v prihodnji sezoni bo pravočasno objavljen.

Zakon o izkoriščanju vodnih sil

Belgrad, 30. sept. AA. V ministrstvu za javne zgradbe je dovršen zakonski predlog o izkoriščanju vodnih sil. Predlog je bil predan vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

Izsušavanje pančevskega močvirja

Belgrad, 30. sept. AA. Minister za javne zgradbe, Filip Trifunović, je odpotoval davi v spremstvu pomočnika Rapajca in načelnika hidrotehničnega oddelka Jovanovića v Pančevo, da pregleda dela pri izsuševanju pančevskega močvirja. Minister se še nocoj vrne v Belgrad.

Uradne ure v draški ban. upravi

Ljubljana, 30. sept. AA. V uradih kraljevske banke uprave dravske banovine ter podrejenih državnih upravnih oblastev so uradne ure od 1. oktobra dalje dnevno od 8 do 12.30 ter od 15.30 do 18, ob sobotah pa od 8 do 14.

Izpremembe v občinski upravi v Panovcih

Ljubljana, 30. sept. AA. Glasom odloka Kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 15. septembra 1930 št. II 28.389 sta na podlagi čl. 5 zakona z dne 6. januarja 1929. Uradni list št. 15-5 razrešena gospoda Filo Stefan in Hari Janez mesta občinskih odbornikov občine Panovci in postavljeni za občinska odbornika imenovane občine Hari Aleksander in Kukoja Adam, oba posestnika v Panovcih.

Belgrajske vesti

Belgrad, 30. sept. z. Gradbeni minister dr. F. Trifunović je odpotoval v spremstvu pomočnika g. Rapajca in načelnika hidrotehničnega oddelka Jovanovića v Pančevo, da pregleda izsuševalna dela pančevskega Rita. Zvečer se je vrnil nazaj v Belgrad.

Belgrad, 30. sept. z. Na podlagi člena 127. in 125. zakona o šumah in v skladu s ministrom notranjih del je predpisal minister za sume in rube pravdnik o ureditvi šumarske službe pri splošnih oddelkih upravnih oblasti.

Belgrad, 30. sept. m. Za akademski dom se je zglasilo 1.200 kandidatov, prostora pa je samo za 500.

Belgrad, 30. sept. AA. S sklepom ministra za prosveto je postavljen na gimnaziji v Novem mestu za suplenta v 9. l Josip Polokot, dosedaj začasni predmetni učitelj na isti gimnaziji v 5-II.

Zagrebske vesti

Zagreb, 30. sept. p. Danes predpoldne se je vrnil v Zagreb župan dr. Skrlji in ostali predstavniki mestne občine Zagreb s seje Zveze jugoslovanskih mest v Ljubljani.

Zagreb, 30. sept. p. Včeraj je umrl na zagrebski kliniki g. Dušan Vasiljević, prota in član pravoslavne konsistorije. Umrl je v starosti 64 let. Njegove zemске ostanke bodo danes prepeljali v Kotor.

Ogenj na Mestnem trgu

Ljubljana, 30. sept. Nocoj, okrog 7 je nastal v hiši št. 17 na Mestnem trgu manjši požar. Dopoldne je dimnikar Franc Juh pri požaru spicjarju izžgal v tej hiši dimnike.

Zvečer pa je nenkrat pričela tleči lesena tapeta na steni stanovanja trgovca Henrika Kende v II. nadstropju. Poklicani so bili mestni gasilci, ki so prišli sli z orodnim avtom ne pomoč. Ogenj je bil kmalu zaduščen gasilci, ki so zhihi ves tleč del tapete s steni. Ogenj je nastal na ta način, ker so bile te tapete z železnimi kavelji pritrjene na steno, v kateri je cev do dimnika. Ti kavelji so se pri izžiganju dimnika močno segreli in znetili tapeto. Na možnost požara je dimnikar Juh zaradi te napake pri tapeti že dopoldne opozarjal.

Skoda v stanovanju ni velika, zmaša pa je nekaj tisoč dinarjev.

Samoumor iz vestnosti

Aleksandrija, 30. sept. AA. Nenadna smrt znanega angleškega gradbenika in inženirja Norton Griffithsa je pojasnjena. Sodra preiskava je ugotovila, da je pokojni izvršil samoumor v hipni zmedenosti. V zadnjem času gradbena dela njegove družbe v Assuanu niso tako napredovala, kakor bi bilo želeli. Inženir Norton Griffiths je pred tremi tedni dospel v Egipt in uvidel, da so gradbena dela v mnogo hujšem stanju, kakor je domneval iz Londona. Zato se ga je poletila silna otožnost in uprav bolešina skrb za nadaljnjo usodo svojega dela. Ta duševna depresija je bila končno tako silna, da ga je poglala v smrt.

Zgradba trgovske akademije v Ljubljani - zagotovljena!

V ponedeljek 29. 9. m. se je vršil v sejni dvorani Zbornice TOI posredstvom g. Ivana Jelačina občni zbor društva »Trgovska akademija« v Ljubljani. Ena glavnih točk dnevnega reda je bilo poročilo o stanju akcije za zgradbo poslojpa za Državno trgovsko akademijo v Ljubljani.

Kakor znano, teče že od ustanovitve naše ljubljanske trgovske akademije akcija, da bi ta za naše gospodarstvo tako važni učni zavod dobil lastno streho in primerno opremljene učilnice, laboratorije, zbirke itd., ki bi odgovarjale zahtevam moderne časa. Za to stvar se je kmalu zavzela tudi naša širša javnost in leta 1923. so ustanovili ugledni predstavniki naših trgovskih in industrijskih krogov z gosp. Ivanom Jelačinom na čelu Društvo »Trgovska akademija«. Ta si je dala nalogo, da sama zbere potrebna sredstva za zgradbo Trgovske akademije. Privatna iniciativa je bila neobhodno potrebna, ker takrat ni bilo upa, da bi se dobila za to zadostna državna sredstva.

Društvo je v roku let nabralo lepo premoženje, ki predstavlja danes s prispevki drugih korporacij, osobito Zbornice TOI skupaj že vrednost nad enega milijona dinarjev.

Je letošnje jesen!

Poročilo, ki ga je podal društveni predsednik g. Ivan Jelačina na včerajšnjem občnem zboru kaže, da se bomo končno vendarle ugodnemu zaključku gradbene akcije in da prične — ako ne bo kakih nepredvidenih zaprek — rasti iz tal ponosna zgradba naše Trgovske akademije na vogalu poleg Trgovskega doma in banke palače že letošnje jesen. Gosp. Ivan Jelačina je v uvodu omenjal trnjevo pot in tih, toda ogromno delo društva v preteklih letih. Društvo je zainteresiralo za svojo akcijo tudi merodajne vladne kroge. Predsednik je osebnopokorno obiskal razne ministre, tako osobito dr. Spajca in dr. Korošca. Zagotovljena je bila za zgradbo iz državnega dolarskega invest. posojila že vota teh milijonov dinarjev. Žal je to že stvar preteklosti, kakor je padla v vodo tudi druga večja akcija, da bi ministristvo za šume in rudnike podelilo ruštru subvencijo v naravi iz državnih šum, kakor so jo dobile nekatere druge dobrodelne korporacije. Večkrat je bila stvar že tik pred ugodnim zaključkom, a peripetije, ki so bile sivočasno tako pogoste, so pokopale tudi že skoro popolnoma uspele gradbene akcije društva.

Zahvala franc. izseljencev

Francoski izseljenci, ki so pod vodstvom g. Antona Hafnerja obiskali svojo domovino od 26. avg. do 11. sept. t. l. se po svojem vodji Antonu Hafnerju iz Merlebacha najiskrenejše zahvaljujejo izseljenškemu komisarju Finku za pomoč, bodrilne besede in gnotne podpore, ki jih jim je oskrbel. Hkrati se mu zahvaljujejo za trud in potrpljenje, ki ga je imel z njimi. Sporočajo, da so v svojo novo domovino potovali srečno in da so prispeli tja v 25 urah. Vožnja na vlak je bila sicer nekoliko naporna, ker je bil vlak prenapolnjen in vrh tega še težko založen z neštetiimi kovčgi in zavoji, polnimi dobrot iz stare domovine. V Buchsu in Bazeli so morali prestopiti. To sicer ni bilo prijetno, vendar jih je čakalo v Bazeli veselo presenečenje. Dobili so namreč vlak iz samih tapetiranih Pulmanovih voz. Dobro voljo med vožnjo je gotovo podprlo tudi to, da je Avstrija zaračunala izseljenškemu vlaku le stroške za osebni vlak, tako da so vsi izletniki dobili na ta način nekaj denarja nazaj.

Vsi izletniki so bili izredno zadovoljni nad posetom v domovini in že sedaj sklepajo o novem posetu za drugo leto. Prisrčni sprejem 26. avg. na Jesenicah, lepe ure na Brezjah, kjer jih je pozdravil in jim pridigal pater Zakrjašek v imenu Rafaelove družbe, ter nato sprejem v Ljubljani, so jih izredno ganili. Posebno zahvalo so dolžni francoskemu konzulu v Ljubljani, ki jim je pomagal v vseh težavah z velikodušno naklonjenostjo. Tako je omogočil novoporočenim ženam takojšen odhod v Francijo s posetniki vred, ter jim dal celo brezplačne vizume.

Z občudovanjem hvalijo naklonjenost vseh oblasti, ki so jim povsod pomagale. Carinski pregledi so bili tako kratki in vljudni, da se ne morejo nadejati prijaznosti naših carinarov.

Ko so dospeli po dolgi vožnji v Merlebach, jih je pričakovala na postaji velika množica rojakov, ki jih je sprejela z velikim navdušenjem. Zdelo se je, da so prinesli s seboj kosček domovine. Poljubovanja in stiskanja rok ni bilo ne konca in kraja. Delili so se odpuščaji, ki so jih posetniki prinesli iz domovine; s posebnim navdušenjem so bili ilasti sprejeti ajdova moka in fižol. To pa zato, ker teh dobrot, ki so jih iz domovine tako navajeni, tam ni dobili.

G. Hafner končuje v pismu, da je bil poseta in njegovega uspeha izredno vesel, vendar toži, da za drugo leto sam ne upa prevzeti organizacije podobnega izleta, ker ga pripravljalna dela preveč obremenjujejo. Upajmo, da se mu bo posrečilo dobiti pomočnika, s katerim bosta drugo leto zopet organizirala poset naših bratov iz Francije in jih prijeljala k nam na obisk.

Strelna užiga

Brezice, 29. septembra.

Poleževni noči med soboto in nedeljo se je vreme vnedeljo nekoliko ustalilo, da ni ravno deževalo. Vendar je bila precej pusta prva jesenska nedelja. Vendar to marsikomu ni zadržalo, da ne bi izrazil želje in pohitel v vinograd, četudi bo morda nekoliko moker. In res, komaj se je zmrazilo, so se začeli zbirati grozeči oblaki, in ko je šlo tu pa tam posvetil mogočen rdeč blisk, je vsakdo slutil, da se bliza še nekaj hujskega.

Okrog 7 ureve je začelo deževati ter grmeti. Ognjeni bliski so nekatrati prekrizali nebo.

Ta večer je uderila strelna v gospodarsko poslopje Ivana Filipčiča, posestnika v Zakutu in podžupana občine Zakot. Poslopje, katero je bilo polno letošnje živinske krme, je v trenutku mogočno zagorelo in strahotno razsvetlilo vso okolico. Zraven tega se je vili huda ploha, tako, da ni bilo tretno mogoče veliko misliti na gašenje. Zgorela je predvsem vsa krma in tudi precej krompirja. Rešili so le živino. Na kraj požara so takoj prihiteli gasilci iz Mostca in Bukovšča ter takoj stopili v akcijo ter nekoliko omejili požar, da se ni širil še na sosednja poslopja. Škoda je tem občutnejša sedaj na jesen, ker je zgorela vsa krma za živino in ker je le delno krita z zavarovalnino.

— PEGE —

odstrani takoj in brez sledu »Creme Orizol«
Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo-
žnik: »Cosmochemia, Zagreb, Smičiklasova 23. Telefon 49-29

Ko so nastopile nove notranjepolitične razmere, osobito ko je prevzel trgovinski resor minister gosp. dr. Demetrovič, se je društvenemu predsedniku končno vendarle posrečilo z osebnimi intervencijami pri ministru in merodajnih referentih premakniti akcijo z mrtve točke s tem, da je dosegel, da je bila vstavljena v državni proračun za leto 1929-30 anuiteta 400.000 Din za odplačilo gradbenega posojila pri Drž. hipotekarni banki v znesku 4 milijone Din. V veliko oporo je bila društvu pri tem izjava mestne občine ljubljanske, da je pripravljena prevzeti jamstvo za štirimilijonsko gradbeno posojilo pod pogojem, da se odplačujejo anuitete iz državnega proračuna.

S hvaležnostjo se spominja pomoči ljubljanskega župana gosp. dr. Dinka Puca, podžupana gosp. dr. Evgena Jarca in članov finančnega odbora, ki so šli društvu na roko in krepko podprli njegovo akcijo.

Ena najlepših šolskih zgradb v državi.

Sedaj se bliža gradbena akcija svojemu ugodnemu zaključku. Na poziv ministrstva je društvo predložilo gradbene načrte, ki jih je izdelal gospod inž. Vladimir Šubec. Po teh načrtih bo zgradba gotovo ena najlepših in najmodernejših šolskih poslopij v državi. Načrte je po nalogu ministrstvu pregledal tehnični oddelek tukajšnje banke uprave ter jih odobril. Stvar se je pospešila tudi z osebo intervencijo društvenega tajnika gosp. dr. Josipa Pretnarja pri trgovinskem ministru v Beogradu. Po poročilih, ki smo jih dobili, je trgovinski minister gosp. dr. Demetrovič predložil predsedniku vlade gosp. Živkoviču v odobritev zadolžitve države za 4 milijone, pri državni Hipotekarni banki. Ko bo to odobreno in se odpre pri Hipotekarni banki gradbeni kredit, kar moremo pričakovati že v najkrajšem času, bo društvo razpisalo gradbena dela in pričelo z zgradbo.

Po tajniškem poročilu gosp. dr. Jos. Pretnarja in blagajniškem poročilu gosp. centr. dir. Hanusa Krofle se je na predlog gosp. Franca Stupice kot preglednika računov soglasno podelil odboru absolutorij. Z živahnimi odobrami je nato pozdravil občni zbor predlog društvenega podpredsednika g. dr. Frana Windischerja, da se izreče predsedniku gosp. Ivanu Jelačinu za njegovo veliko delo in neumorno prizadevanje za uspešno dovršitev gradbene akcije najlepša zahvala.

Velika tiskovna razstava v Zagrebu

Od 4. do 13. oktobra 1930 prireja »Savez Grafičnih Radnika i radnica Jugoslavije« in Zagrebski zbor razstavo tiska. Razstava je zamišljena v velikem obsegu in hoče pokazati vse panoge grafične industrije. Z njo hoče zainteresirati najširše kroge za grafično izdelke, za domači tisk in mu prikazati ves napredek tiskarstva v Jugoslaviji. Razstava je razdeljena v več oddelkov. Grafična podjetja Dravske banovine bodo razstavila svoje izdelke v posebnem paviljonu. Na razstavi bo tudi poseben oddelek, kjer bo razstavljeno časopisje vsega sveta. V teku razstave se bo vršil tudi sejem lepih knjig.

Grafični izdelki, tiskovine, časopisi in knjige bodo razstavili iz vse države, tako da bo to prvi prikaz celotnega tiska v Jugoslaviji.

V oddelku mednarodne žurnalistike bo posvečena posebna pozornost ilustriranim revijam iz raznih držav. Ta oddelek bo posebno pester, saj je celo oddelek zunanjega ministrstva za tisk iz Nove Zelandije poslal kompletno kolekcijo časopisov in revij. Zastopane pa bodo vse države iz raznih delov sveta. Manjkalo ne bo Japonske ne Kitajske, katerih tisk je za nas še zlasti zanimiv.

Razstavi je pridružena tudi protialkoholna propaganda, filatelija, razstava in sejem knjig, razstava najrazličnejših razglednic in razstava grafičnih strojev, papirja in drugih potrebščin.

Za poset razstave so dosegli prirreditelji 50% popust na železnice pri povratku. Legitimacije izdajajo pisarne »Putnika« in podružnice I. Hrvatske štedionice.

Razstava bo odprta v soboto, dne 4. oktobra ob 11 dopoldne.

V zvezi z razstavo se bo vršila proslava 60-letnice obstoja grafične organizacije v Zagrebu. Zato bo istočasno prikazan razvoj te organizacije in njeno 60-letno delo.

Razstava bo zanimiva za slehernega. Zlasti, ker bodo razne panoge grafike prikazane nazorno in bo vsakdo lahko dobil popoln vpogled v razvoj in uspehe te jako važne gospodarske panoge.

Prva planinska koča v Dalmaciji

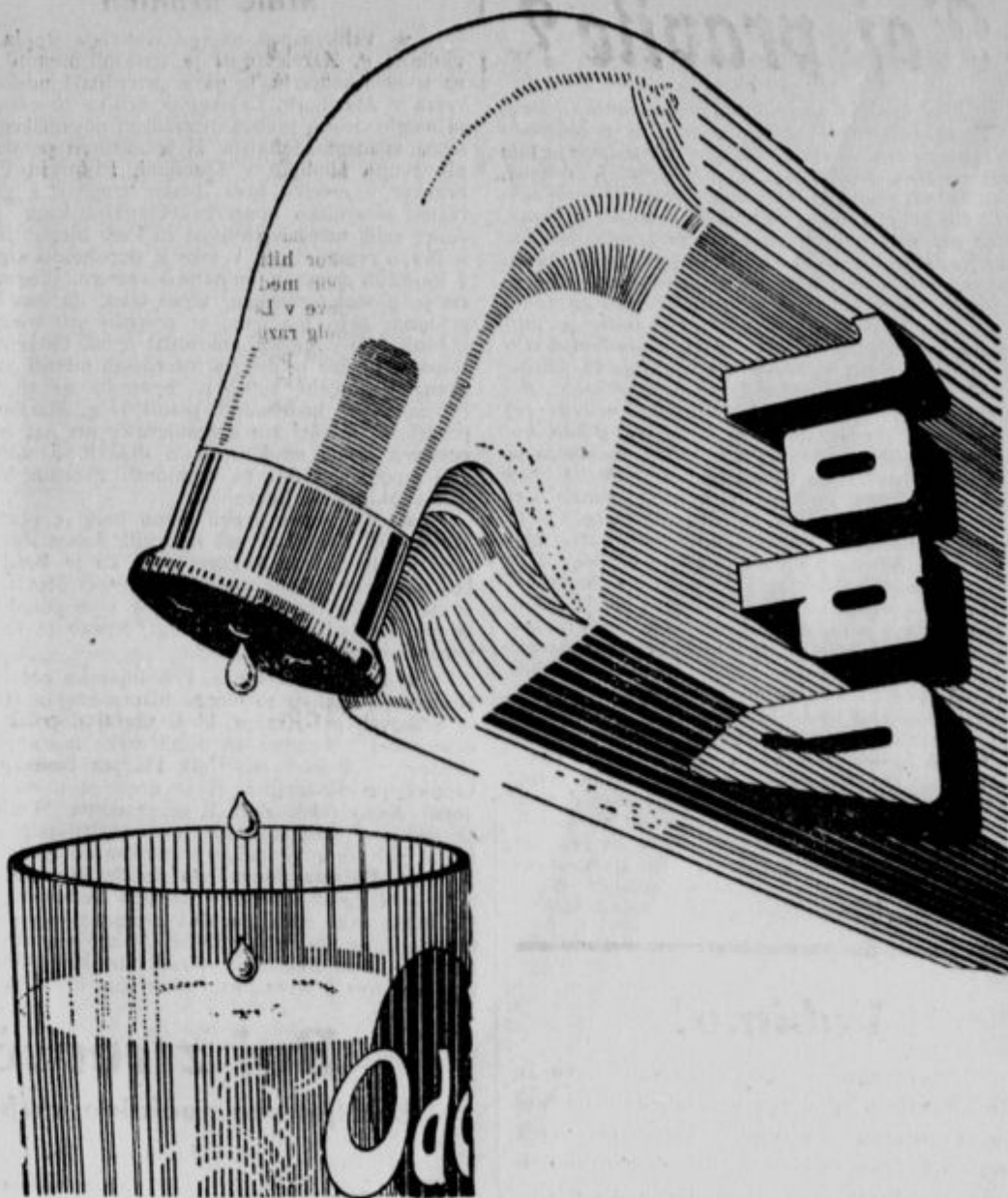
Pod vrhovi Mosora so zgradili aglini Splitčani svojo prvo planinsko kočo, ki stoji 1000 m visoko ter stane do sedaj že okrog 200.000 Din. Notranja ureditev koče bo požrla še nadaljnjih 180.000 Din. Iz planinske koče lahko prideš na vrh Mosora v eni uri. V koči, ki jo bodo slovesno odprli prihodnje jesen, bo posebnost okusna tekoča voda s planin. Blizu koče je namreč vrelce, ki ima stalno letno temperaturo 14 stopinj Celzija.

Cudna smrt 60letne starice

V neki stranski ulici Zagreba so našli mrtvo 60-letno Jožefo Krizmanič. Žena je bila obesena na žebelj, pritrtjen v steni njenega stanovanja. Pokojna je bila sprta s svojimi sorodniki zaradi denarja, ki ga je imela. Večkrat je tožila, da je bolna in da prihaja večer njenega življenja. Parkrat je celo napravila oporoko, v kateri je določila svoje premoženje v gotovini »Matici Hrvatske«. Pred tedni je žena prodala polovico svoje hiše, ker je bila druga polovica last njenega moža. Denar za prodano hišo je naložila v hranilnico, toda v hiši zdaj niso našli nobenih hranilnih knjižic, dasi je prej žena večkrat povedala svoji sestanovalki, da ima te knjižice spravljene v nočni omari in da naj jih v slučaju njene smrti izroči »Matici Hrvatski«. Zdad policija ne ve, ali gre za samoumor ali za zločin.

Odvajalnih sredstev je mnogo

Zanesljivo, lahko, pravilno odvajanje pospešujejo ARTIN-dražeje. Dobivajo se v vseh lekarnah. Vsebinska škatljica, ki stane 8 Din, zadostuje 4—6 krat.

Prvi vtis ostane — In ta je odvisen od tega, kako izgledajo vaši zobje. Samo negovani zobje vas delajo simpatičnega, samo čista sapa dela zaupno občevanje z Vami prijetnim.

Z ozirom na nego svojih ust in zob ne morete resignirati na Odol. Samo Odol ima dvojni prijetni učinek: Podeli Vam čisto sapo in zajedno desinficira usta in zobe. Odol je antiseptično sredstvo.

I. razred na železnici naj se ukine!

Tretji razred plačuje izgubo za prvi in drugi razred

Belgrad, 30. septembra.

Današnja »Politika« prinaša pod gornjim naslovom zelo zanimiv članek Miloša Stefanovića, pisca lani izišle knjige »Naše železnice po vojni«, o naših železnicah. Članek bi utegnil zanimati širše kroge, zato naj podamo v sledečem glavne misli in dognanja pisca.

V uvodu se pisec odločno zavzema za to, naj se pri potniških vlakih brezpogojno odpravi I. razred, češ, da je čisto odveč. Tudi laik zlahka uvidi, da tebeje vozovi I. razreda ponajveč prazni po progah; če se že kdo vozi v tem razredu, ima ali brezplačno karto ali pa tako znižano vozino, da se ta razred pri potniških vlakih ne izplača na nobeni progji v državi. Tudi v drugih državah so že prišli do tega, da radi absolutne nerentabilnosti I. razred pri potniških vlakih po vrsti odpravljajo. Nemčija na primer, je I. razred pri potniških vlakih odpravila že pred dvema leti. Irsko pa je šla še dlje: ukinita je tudi II. razred.

Zanimivo so številke, ki nam jih nudi tozadevno statistika iz leta 1928, zadnja, ki nam je na razpolago. V tem letu je bilo potnikov, ki so potovali v I. razredu in plačali celo vozno karto, okrog 44.000, dočim je bilo potnikov v II. razr. 1.310.000. Dolžina proge, ki jo je povprečno prepotoval vsak potnik v I. razredu, je znašala 342 kilometrov, dočim znaša povprečna dolžina pota potnikov v II. razredu samo 115 kilometrov. Za prevažanje potnikov I. razreda je prešla železnica borih 9 milijonov Din, a za potnike II. razreda nekaj manj kot 92 milijonov Din, za oba razreda skupaj točno 101.220.958 Din.

Zagorske zanimivosti

Zagorje, 30. sept.

Hočete kako novico? No, v soboto popoldan so se po trgu pred rudniško restavracijo otroci vozili z rudniškimi vozički. Pa take nesrečno, da je učenec III. razreda topliške šole Slavko Kokalj prišel pod kolesa, ki so ga na roki močno ranila. Prvo pomoč mu je nudil rudniški zdravnik g. dr. Zarnik.

Nedelja je bila v Zagorju prav zanimiva. Ko bi jih videli kako so se ozirali cel dan v oblake in njih pogledi so bili proseči. Kako so se med seboj izpraševali, kakšno bo vreme. Saj pa se je šlo zares. »Kalvarije« na stadionu bo ali ne bo. Pa je le bila. Občinstvo se je zbralo v častnem številu ob 6 pa je začel dež. Pa so igralci vztrajali na odru, gledalci pa pod »marelami« do konca igre. Ko je igra minila, je minil tudi dež.

Pri vsem tem pa se je zgodila nesreča, katere žrtev Lojze Dolinar nosi in bo tudi par tednov nosil obvezano roko, ker se je močno opeknel z umetnim ognjem.

Pa še sportniki so bili v skrbeh. Tudi za nogometno tekmo, ki je bila v nedeljo napovedana, je treba ugodnega vremena. Doslej je nogomet v Zagorju gojilo le »Katoliško prosvetno društvo« in s tem vzbudilo zanimanje za sport in igro tudi v drugih Zagorjanjih. Igrišče, ki ga ima Kat. prosv. društvo za gojenje sporta v najemu, za kake prvenstvene tekme res ni; za zabavo in trening pa zadostuje. Zato nogometno društvo ne bo opustilo; tako vsaj zaznavamo iz poročil o občnem zboru, ki je bil v nedeljo. Sklenilo se je baže, naj društvo gojenje sporta smoteno nadaljuje in ga razširi še na druge panoge n. pr. lahko atletiko.

Drugi zagorski nogometaši, ki si šele snujejo sportni klub, so še kot urojenca dete od igrali prijateljsko tekmo z »Amaterjem« iz Tr-

Stroški za prevoz potnikov I. in II. razreda v letu 1928 pa so istočasno znašali 255.580.000 Din; za potnike I. razreda 59 milijonov, a za potnike II. razreda 196 milijonov Din. Izguba torej znaša okrog 154 in pol milijona Din.

Drugačo sliko nam nudi III. razred. Od potnikov tega razreda so prejele železnice nekaj čez 600 milijonov Din, a stroški za prevoz teh potnikov so znašali okrog 458 milijonov Din. Dobiček znaša 143 milijonov Din, kar pomeni samo 11 in pol milijona Din manj, kot znaša izguba pri prevozu potnikov I. in II. razr.

Če k tem številkam prištejemo še manjšo izgubo pri IV. razredu, bi znašala vsa izguba naših železnic v letu 1928 pri potniškem prometu nekaj čez 12 milijonov Din.

Na podlagi teh številke prihaja pisec, g. Miloš Stefanović do zaključka, da bi po ukinitvi I. razreda donasale naše proge pravzaprav veliko več, ker bi se zmanjšali stroški za prevažanje vozov I. razreda, zvišalo pa bi se število potnikov II. razreda, torej tudi dohodki od prevažanja potnikov tega razreda. Natančen strokovni račun pokaže, da bi potniški promet sploh ne bil več pasiven, marveč za celih 43 milijonov Din aktiven. Dasi bi v praksi ta dobiček ne bil tako velik, kot ga pokaže teoretični račun, je pa potreba vključ temu odpraviti I. razred. Ako ta reorganizacija železniškega potniškega prometa ne princuje nič drugega kakor to, da se stroški sploh izravnavajo z dohodki, da vsaj deficiita ne bo, bo že dovolj upravičena odločba, ki bo odpravila I. razred!

bovelj. Tekma se je vršila na igrišču »Katoliškega prosvetnega društva«. Rezultat 1:4 nu korist »Amaterja«. Vendar so se zagorski dečki držali prav dobro. Zlasti sredinski igralci (Kos, Hauptman, Hirselj) so bili na mestu. Napad je bil slaboten, obramba malo zadovoljiva, dasi je bil golman (Cervac iz K.P.D.) res na svojem mestu. Pač vesel napredek za neustanovljeni klub, da se poda v tekmo. Kakor čujemo, se je klub po tekmi v gostinji g. Weinbergerja formalno ustanovil. Pričakuje pa klub na svojem novem igrišču silnega razmaha. Za igrišče za enkrat še ne ve. Pravijo, da ga je za to jesen obljubil g. Weinberger. Pomladi pa bo travnišk menda razparceliral in parcele razprodal. Tako se sliši: za neizpodbitno istino pa ne prevzamemo nobene absolutne odgovornosti. Nekateri mislijo tudi na rudniške njive, kjer sedaj še ajda zori.

Ho, dečki, to bo še življenje v Zagorju. V novem klubu imajo svoj prostorček tudi kolesarji. Menda nas bo novi S.K. Zagorje eno izmed prihodnjih nedelj razveselil s kolesarsko dirko.

Kolesarških in drugih sportnih potrebščin se bo prodalo v Zagorju toliko, da bi kazalo, da kdo odpre specialno trgovino. — Morda obogatil! Knapovski groš je tudi groš!

Hisiće, ki jih zida za svoje člane »Ljudska stavbna zadruga«, so večinoma že pod streho. Druge pa še lezejo iz tal in upajo pred snegom pokriti klobuk.

Damske plašče

za jesen in zimo zelo trpežne od Din 290.— nudi
F. I. Gorčičar — Ljubljana
Sv. Petra cesta 29

Kongregacija gospodov pri Sv. Jožefu in
danes ob pol 20 redni shod v kongregacijski k
peli. Prosi se, da se ga člani polnoštevilno ud
ležo.

Ob srebrnem jubileju

školiškega zavoda sv. Stanislava in školiške gimnazije.

(Sestavil in uredil Anton Koritnik, direktor školiške gimnazije, ob sodelovanju zavodskih profesorjev in prefektov. — St. Vid nad Ljubljano, 1930.)

V okusni opremi je izšla ob 25-letnici obstoja škotskega zavoda sv. Stanislava in tamošnje prve slovenske gimnazije spominska knjiga, ki je sicer držana, kakor je v takih primerih navada, bolj statistično in pregledno, a ima — negledu na tehtnost in veliki pomen predmeta — pred podobnimi izvedbami prednost, ki bi se dala tako-le označiti: slavoslovna knjiga škotskega zavoda diha skozi in skozi aromo, svojevrsno in nobenemu drugemu vonju podobno, armo svojevrsnega in nobenemu drugemu podoben zavoda in zavodskega življenja, ki je baš edinstven slovenski škotski konvikt.

V tej knjigi je zbir — med vrsticami, v podobah, v duhu, ki jo preveva — v vsej popolnosti tisti svet, čigar srčaka in vendar bogata zgodovina je postala podoba za izdajo srebrne knjige. Hočem povedati, da čitatelj ne najde v knjigi le suhoparnega gradiva, podatkov in računov, marveč mu odpirajo vsa polja razgleda po nekem organizmu, ki je krepak, izviran in v svojih lepih funkcijah čudovit.

Vladika Ant. Bonaventura je položil temeljni kamen ustanovi, ki je bila neprecenljivega pomena

za naš narod že v prvi uri njenega postanka in ki bo ohranila ta pomen tudi v bodočnosti ne v zmanjšani, marveč v vedno večji meri.

Težko je v podrobnosti naštevati vsebinsko jubilejne knjige škotskega zavoda. Saj so vse podrobno same nekaka razlaga, nekak uvod, ki nobene druge razlage in nobenega drugega uvoda ne potrebuje. Razdeljeno je delo na sledeča poglavja: I. Zavod. — II. Gimnazija. — III. Internat. — IV. Izvenšolsko delo. — V. Našim rajnikom. — Na 32 straneh je po fotografskih posnetkih v bakrolitku ponazorjeno prav izrpnno vse besedilo, v katerem pa nahajamo spet ogromno število slik, posnetih po risarskih in slikarskih delih zavodskih učencev.

Plodovitost, ki jo je razvil zavod s pomočjo svojih podpornikov, svojih učiteljev in svojih učencev, je nedoglednega pomena za slovensko kulturo. V skromnosti in preprostosti te knjige se zrcali ogromno delo, ki ga vsaj površno more preceniti le kdor je vestno in natančno prečital knjigo »Ob srebrnem jubileju« — ta trud se gotovo vsakemu, ki mu je mar za našo kulturo, bogato izplača.

s. š.

Pismo iz Beograda

Novi Nušić

(Po premijeni njegove najnovejše tridejanske šale z naslovom »Predgovor«.)

Vsako narod, vsako mesto ima svoje ljubimce med posameznimi stanov, v raznih poklicih. Američani se ponašajo s filmskimi zvezdami, ki so v njihovi zemlji rojene ali pa se tam udeležujejo, drugod zopet visoko spoštujejo umetnike-glasbenike, manj književnike in slikarje, ponekod je kult sporta razvit v pretiranosti. In vsaka izmed teh izpostavljenih oseb ima svoj krog častivcev.

Mi smo majhni. S svetovnega stališča namreč. Veliki, morda celo preveliki pa smo v izjemnih slučajih, in to v hvali in cenitvi posameznika.

Danes nameravam pisati nekaj malega o zadnji Nušićevi tridejanci. G. Nušić je tak ljubljeneč srbskega naroda, kot sem jih v uvodu omenjal. Posebej mnogo hvaležne publike ima v prestolnici sami. In zato se nisem čudil pred dnevi, če je bilo beograjsko gledališče do zadnjega sedeža razprodano. Nušićeva popularnost je celo prešla ožje kroge častivcev. On je danes morda najbolj znana osebnost v celotni Beogradu. Koncem koncev vsi ti njegovi uspehi niso neopravičeni. Saj je mnogo, morda toliko ko nihče drugi med Srbi, storil za dvig domače drame. Vendar —

G. Nušić je že blizu sedemdesetih let. To je doba, v kateri se ne ustvarjajo najvišja življenjska dela. Nušić nam je dal celo leste, prijetnih, ponekod celo briljantnih komedij. Ali to je bilo pred desetletji. Sedaj po veliki večini le še staro v novo, pisano obleko oblačil. Taka je lanska »Gospa ministrovka«, ki je, če se ne motim, tudi na letošnjem ljubljanskem repertoarju, prav tako, norda še za potezo bolj mahodrava in »ad hoc« napisana je zadnja njegova odrska ustvaritev »Predgovor«, ki sem ga davč gledal.

To je komad s tezo, in to s čisto nušićevsko lezo. Gre za srečen zakon. Nušić trdi, da mož brez »predgovora«, ali da prosteje povem, da mož, ki ni intimneje poznan z zakonskim življenjem pred »stopom vanj, ne more biti srečen v njem. Po »stavila trditve, da možki enkrat mora (da se vulgarno izrazim) znoreti. Če ne preje, v mladosti,

pa kasneje, v priletnosti. Potem ima mesto predgovora »pogovor« (po naše »končno objasnilo«). Da doseže scenski uspeh, uporabi Nušić vse moč goče scenske efekte in besedne igre, postavi na oder posamezne kroge oseb z nasprotnimi si tendencami, ki se v nazorih in pojmovanju stvari in dogodkov nepristano in hudo križajo. To je bistvo vseh Nušićevih komičnih ustvaritev.

Vendar moram podčrtati konstatcijo, da nam Nušić ničesar več dati ne more. Kar je zadnjih par let v komediji napisal (in kar ima morda še pripravljeno), mu ni književnega imena prav nič dvignilo. Nasprotno. S tem je dal slutiti, da ne more več, da je dal, kar je imel, in da ni treba ničesar več pričakovati od njega.

Prav nič se mi zato ne dopade, da je ravno on moral v Beogradu kot letošnji domači premijer priti na oder. To ni najugodnejša poteza gledališkega vodstva. Zakaj niste dali nekaj novega, stvarno novega, ne pa nekaj samo zunanje, v besedah novega, ki je pa že skozi desetletja v maniro prešlo?

Morda je prav, da G. Nušić ni bil osebno prisoten pri premijeri, ker je moral tik pred njo na Dunaj radi nekega ton-filma. Ne rečem, da ga publika — tista njegova — ne bi ponovno akklamirala, kot ga je že toliko in tolikokrat. Ali oni, ki ga, recimo, ne poznajo, ki so pa književno-umetniško občutljivi, bi ga vsekakor s celo roko odklonili.

Da končam! G. Nušić je zopet nastopil v stari obleki in ni povedal nič novega. Kolikor je bolj v letih, vse vidneje prehaja na ono stran, ki s pravo, umetno in vrednostno književnostjo nima organske zveze. Zato bi mu bilo svetovati, da neha pisati za današnji oder.

Jugoslavija spada v verigo evropskih agrarnih držav. Polje in gozd sta naša največja dobrotstva. Meščanski milieu se je pri nas do evropskega viška razvil šele v zadnjih desetletjih. Nanosi iz vasi, s kmetov v mesto, in nasprotno, vplivi večjih središč z meščansko oznako na t. zv. »deželo« so sveži, živi, v vednem valovanju. Zato je do konca prav, da je »Narodna odbrana«, ki

v revijalni obliki tedensko izhaja v Beogradu, spriču pamnjakanja primernih revij za tovrstna vprašanja, posvetila mnogo prostora danes tako akutnemu problemu: **kulturnosti naše vasi**. To je vprašanje, ki zahteva vsestranske razsvetlitve. Pričujmo, da je pisec uvodnika zadel, ko je dejal, da »naša vas ni civilizirana« (to velja v večji meri za predele južno od Save), »ali ni nekulturna«. Posebno pozornost bi zaslužilo razpravljanje o odnosih in vezeh med mestom in vasio. Danes pri nas skoraj še nimamo patentiranega meščanstva. To šele nastaja. Le sledite genealogije posameznikov, pa boste v večini slučajev že v drugem ali tretjem kolenu zadeli na korenino, na kmela.

V umetniškem paviljonu je razstavil svoja dela Mihajlo S. Petrov. Prevladujejo krajine. Vseh razstavljenih del je čez štirideset in so po veliki večini slikane v zadnjih poletnih mesecih. Posebej bi poudaril izrazitost posameznih krajin iz beograjske okolice in iz krajev pod Rudnikom v Šumadiji.

Pred nekaj dnevi je prispel iz Zagreba prslu kipar Ivan Meštrović. Izjavil je, da gre na pomlad v Ameriko, v New York, kjer bo gradil cerkev sv. Jammesa. Sedaj ima polne roke dela. Posebej ga zadržujejo številne ponudbe iz inozemstva in pa vsakdanja privatna naročila. Omenjam, da ima Meštrović par talentiranih učencev. Eden od njih, Dalmatince Marin Studin, bo po vsej verjetnosti razstavljal na letošnji jesenski razstavi v Beogradu.

Sicer Max Reinhart ne hodi na gostovanja. S svojo igralsko skupino namreč. Pa se je kljub temu odločil, da še letošnji jesen obišče našo prestolico. To v prvih oktobrskih dneh. Program: Majhen greh (Birabois), Clio, Grdo dekle in morda Sveti plamen. Po gostovanju v Beogradu gre Reinhart v Pešto, Temesvar in Bukareš. Več o umetnikih, ko pridejo.

Znani srbski publicist in politik Dragiša Lapčević je v izdajni Udruga Učičanov publiciral novo knjigo z naslovom: Iz moje postojbine (158 strani, 15 Din).

V beograjski občini se je v zadnjem času osnoval odbor za gradbo spomenikov, v katerem so večinoma umetniki, pisatelji in zastopniki tiska (med drugimi Nušić, Nikolajević, Corović). V prihodnjih letih namerava občina postaviti celo vrsto spomenikov. V prvi vrsti prihajajo v poštev: spomenik kralju Petru I., ki bo postavljen nasproti novega parlamenta, spomenik Karadjordiju, Panteon, Vrata zmage, spomenik Vuku Karadžiću, Njegošu, Višnjicu, Čarapiću, Garašaninu in drugim.

Ze od Velike noči je potoval po naših krajih nemški slikar Hans Scheil in Frankfurtu. Obiskal je Dalmacijo, Boko, Crno goro in Bosno. Nedavno je prišel v Beograd. Pohvalil se je z našim dalmatinskim solncem. Verjetno bo odšel še v Južno Srbijo. Na zimo pa pripravljata bogato razstavo olj in grafik iz Jugoslavije v Nemčiji.

Beograd, 28. sept. 1930.

Kraljestvo božje, Glasilo apostolstva in bratovščine sv. Cirila in Metoda, ki že četrto leto utira pot v naše ljudstvo ideji zedinjenja vzhodnih in zapadnih kristjanov, nas v svoji 9. številki opominja, opirajoč se na odluk sedanjega papeža, da pomnožimo svoje molitve za preganjane ruske kristjane. Najbolj prijetno se v tej številki bere izlet v Stično, ki ga je pisal akademik ob priliki kongresa slovanske katoliške akademske mladine. Vsak čitatelj se bo ob tem članku sam globoko vmisli v lepoto in pomen cerkvene liturgije. Niko Kuret kratko a krepko riše nove naloge slovanske katoliške akademske mladine: verska obnova slovanstva na temelju cirilmetodijske ideje. Zelo poučen je pa tudi referat o drugem kongresu slovanske katoliške akademske mladine

v Ljubljani, ki je bil prav epohalnega pomena, ker je cirilmetodijsko idejo krepko podčrtal in pomeni njen prodor v svo globino in širino med katoliško slovanstvo. Pričujoča številka prinaša tudi poziv dijaštvu, naj naroča in med ljudstvom priporoča »Kraljestvo božje«, ki je glasilo verske obnove po cirilmetodijski ideji. Prva številka novega letnika bo izšla že pred božičem. Naročnina znaša 12 Din. Uprava pa je v Mariboru, Koroševa ulica št. 12. — Tudi mi izvrstni vestnik, ki tako vneto dela za zedinjenje kristjanov in za pozitivne priprave ljubezni in praktične akcije, najtopleje priporočamo!

*

Kres št. 7. — Drobni, a tehtni zvezki tega lista presenečajo čitatelja s članki in literarnim gradivom, ki stoji visoko nad povprečnostjo in škoda je zares, da »Kres« še ni prodril v najširše plasti ljudstva, kakor bi po vsej pravici zaslužil. Da omenim iz te številke le izredno pomembni članek Frana Erjavca: **Od česa Slovenci živijo?**, ki je z globokim in temeljitim poznavanjem predmeta jedrnato in tako nazorno napisan, kakor zna pri nas še malokdo izmed poklicanih obravnavati podobne predmete. — Omenim še izvirno F. Jakličovo povest **Janez z Visokega**, lepo ilustrirano, ki nudi zares lepo in dobro čtivo. — Ostali prispevki so vsi brez izjeme prav tako zanimivi in velikega kroga čitateljev vredni: **Cerkev, drjava pa vzgoja** (iz okrožnice papeža Pija XI.), **Stranik Dragoman: Mlada pesem**, **Brat Vilko: O izseljevanju v tujino** (tudi ta članek, ki je silno aktualen, zasluži posebno pozornost!), **Anton Komar: Kvanta** (Povestica), **Drobiz**.

*

Mednarodno muzejsko zborovanje. Na pobudo muzejskega oddelka (Office des musées), odbora za književnost in umetnost pri Zvezi narodov, priredi mednarodni inštitut za intelektualno sodelovanje v dneh 13.—17. oktobra t. l. v Rimu mednarodno zborovanje muzejskih strokovnjakov iz Evrope in Amerike. Razpravljali bodo o splošnih smernicah znanstvenega raziskovanja, restavriranja in obvarovanja umetnostnih spomenikov. Do sedaj je prešlo povabilo do 30 uglednih izvedencev iz vseh dežel sveta. Francijo bo zastopal poleg francoskih znanstvenikov tudi ruski begunec A. Fedorovski, sedanjji voditelj laboratorija etnografskega muzeja Trocadero v Parizu.

Umirajoči balet. Po celoletnem gostovanju v Ameriki se je vrnila znana ruska plesalka Ana Pavlova v svojo angleško vilo Holder Green na daljši počitek. V razgovoru z dopisniki londonskih listov jim je tožila, da balet izumira, ker ga izpodriva zmagovalni kinematograf. Po Djagilevi smrti je mislila umetnica njegovo znano baletno skupino voditi naprej, a je pozneje ta načrt opustila. Sedanje občinstvo kaže vedno manj umevanja in zanimanja za resno umetnost in bi Pavlova smatrala zdaj priljubljene cirkuške pleske, kakor jih vidimo v ameriških filmih, za ponižanje omega klasičnega baleta, ki mu je služila vse življenje. — Bodočnost! pa bo doživela vstajenje baleta! — je Pavlova zaključila svoj intervju.

Ali že veste?

Za izredno nizko mesečno naročnino

Vam nudimo

možnost nabave dragocene in bogate knjižnice najboljših svetovnih in domačih pisateljev v sledečih izbranih in moderno opremljenih zbirkah:

LEPOSLOVNA KNJIZNICA (4—6 knjig na leto, skupno ca. 1500 strani); mesečna naročnina: 15 Din v platno, 12,50 Din karton.

LJUDSKA KNJIZNICA (6 knjig na leto, skupno ca. 1600 strani) 12 Din v platno.

ZBIRKA DOMAČIH PISATELJEV (4 knjige na leto, skupno ca. 1100 strani) 10 Din v platno.

ZBIRKA MLADINSKIH SPISOV (4 knjige na leto, skupno ca. 900 strani) 8 Din vezano.

ZBIRKA POLJUDNO ZNANSTVENIH IN GOSPODARSKIH SPISOV (3 knjige na leto, skupno ca. 800 strani) 10 Din v platno.

DOM IN SVET 8 Din.

Damo Vam na prosto, da se naročite na eno ali na več zbirk. Prijavite se z dopisnico. — Zahtevajte brezplačen prospekt!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Zahvala

Za vse izkaze sočutja ob priliki smrti našega predobrega očeta

Franjo Sušnika

se prirčno zahvaljujemo vsem, zlasti prečastiti duhovščini, hišnemu gospodarju in sostanovalcem ter gg. kr. sodišča za poklonjene krasne vence. Enako izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za številne šopke kakor tudi vsem, ki so spremlili blagopokoje na zadnji poti.

Vsem skupaj iskreni Bog plačaj!

Ljubljana, dne 1. oktobra 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA. Za vsestransko globoko sočustvovanje povodom smrti naše ljubljene prerano umrle

Olge Gajser

izrekamo vsem najprirčnejšo zahvalo. Posebno zahvalo smo dolžni č. sestram usmiljenkam, društvu »Sloga«, godbi in gg. pevcem in vsem, ki so ji darovali cvetje in spremili našo nepozabno Olgo na zadnji poti.

Ljubljana, dne 29. septem. 1930.

Zalujoča rodbina GAJSERJEVA.

Obleke za gospode

po meri izdelujem po najnovejšem kroju. Površniki, paletoji, zimske st. nje, mikadi. Hubertus pelerine in plašči za lovce in turiste iz pravega tirolskega lodna. Klobuki, srajce, ovratniki, kravate, naramnice, gamaše, ovojke, čepice, volneni telovniki, nogavice, rokavice, dežni plašči, nahrbtniki. Cene konkurenčne! :: :: Točna postrežba!

Jernej Ložar, Sv. Petra cesta 20
Tel. 32-73 :: Ljubljana :: Tel. 32-73

Autotaksi M. Hočevnar
Novo mesto-Kendija Telefon št. 18

Poceni in vendar najboljša je

Severjeva otomana

Z 32 peresi v sedežu in 4 v zglavju, velikost 185x78 najboljši material, cena od 570 do 850 D po izbori prevleke. Zahtevajte vzorce!

RUDOLF SEVER -- Ljubljana -- Marjini trg 2

Pozor peki in trgovci

Najboljša gornjebačka moka prvorazredne marke

DESIDER FORGACS

Honigov paromlin na valjke

Bačka Topola

zmleta iz same čiste gornjebačke pšenice.

Zahtevajte ponudbe od

»Gospodarske zveze« r. z. z o. z.
Ljubljana

Več dobrih tesarjev

sprejme takoj Jos. Pernuš,
mest. tes. moister, Kranj.

Preselitveno naznanilo!

Tvrdba I. GOREC NASL., družba z o. z.

cenjenemu občinstvu vlijudno poroča, da se je preselila iz dosedanjih prostorov na Dunajski cesti na

Miklošičevo cesto št. 30

vogalna stavba Miklošičeve ceste in Pražakove ul.

kjer bode pod tvrdko

J. Gorec nasl. Auerhammer-Ogrin, družba z o. z.

svojo trgovino nadalje vodila v istem obsegu kot do sedaj.

Vsled znižanja režijskih stroškov bomo zamogli naše cenjene odjemalce zadovoljiti z znižanimi cenami poleg prvovrstne kvalitete v blagu, ter se za nadaljnji posel v novih prostorih priporoča

J. Gorec nasl. Auerhammer-Ogrin, družba z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 30

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša srčnoljubljena soproga, mama, stara mama in tašča, gospa

Alojzija Slanc roj. Kobler

v torek, dne 30. septembra 1930, po kratkem, mučnem trpljenju, previde na svetotajstvi, boguvdano umrla.

Truplo blage pokojnice prepeljemo v Litijo, odkoder se vrši pogreb v petek, dne 3. oktobra 1930 ob 3 popoldne od doma žalosti Litija št. 4 na litijsko pokopališče.

Litija-Celje, dne 30. septembra 1930.

Franc Slanc, soprog.

Mira dr. Hubadova, Slava, Radovan, Ana, Marja, Jelena, otroci.

Dr. Josip Hubad, zet.

Mira, Slava, Darja, Joža, vnuki in vnukinje
in vse ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod.

Gospodar 30.000 šoferjev

Ce pregledujemo postanek denarnih magnatov našega časa, ne smemo pozabiti tudi moža, ki je znal premagati vse težkoče, ki so se mu stavile na potu in se mu je posrečilo iz majhnih početkov v razmeroma malo letih ustvariti podjetje, ki je edinstveno na vsem svetu. Kdor hoče postati danes bogat, rabi mnogo več kakor samo dobro voljo, posebno pa še v Ameriki, kjer so dolarji mnogo težje dosegljivi, kakor pa kje drugod. Časi, ko si je vsakdo Ameriko predstavljal kot deželo, kjer leže dolarji na tisti, in je vsakdo mislil, češ, ko pridem tja, mi je že določeno, da postanem

Nov guverner francoske banke. Dosedanji guverner Banque de France Moreau (na levi), ki je kot francoski izvedenec v Youngovi komisiji igral odločilno vlogo, je odstopil. Za njegovega naslednika je imenovan dosedanji namestnik guvernerja Moret (na desni).

milijonar, so že davno minuli. Da pa so še kljub temu ljudje, ki z doslednostjo uresničijo svoje načrte tudi v Ameriki, nam dokazuje slučaj Avstrijca Ivana Herta.

Pet let je bil star, ko se je njegov oče preselil iz Linca v Chicago. Za družino pa to ni pomenilo nikakega izboljšanja razmer, zakaj oče je bil velik pijanec in je vse sproti pogнал. Mlademu Ivanu so bile družinske razmere neznosne in je z 12 leti zapustil domačo hišo, da bi se na lastno pest ril skozi življenje. Na lastno pest res, kajti najprej je bil sluga pri nekem čikaškem listu, nato pa je, sledeč nekemu notranjemu nagonu, postal poklicni boksar. Toda tudi tu mu sreča ni bila posebno mila. Prihranil si je res nekaj denarja, vendar pa to ni bilo dovolj, da bi začel kako podjetje. Potem je bil tudi prirejevalec boksarskih bojev. Toda pri nekem nesrečnem večeru je izgubil vse svoje prihranke, tako da je moral začeti zopet iznova. Topot pa se je odločil, da bo služil denar na bolj lahek način in si je izbral službo taksi-šoferja. Medtem se je za spremembo tudi zagledal v neko dekle, toda, ko ji je stavil ženitno ponudbo, je bil gladi odbit. Sicer pa tega dekletu ne moremo zameriti, zakaj Ivan Hertz ni imel nobene gotove eksistence in je med tem že zapustil volan in šel zopet v boksarski ring. Toda tu zopet ni dolgo vzdržal in je začel misliti, kako bi si poiskal kaj stalnega. Postal je prekupčevalec Buick-avtomobilov. Tu je Hertz spoznal, da je vsak začetek težak. Zaslужil je na teden le 15 dolarjev, poleg tega pa se je še oženil in si tako lahko mislimo, da mu ni šlo preveč dobro. Toda bil je še mlad, šel je tedaj 28 let in se ni dal oplašiti. Delal in garal je in si je v teku treh let prihranil 22.000 dolarjev. Sedaj šele je prišel zanj čas, ko je začel misliti na ustanovitev lastnega podjetja.

S svojimi prihranki je kupil deset že rabljenih avtomobilov in ustanovil avto-taksi-družbo. Tedaj so bili v Ameriki za taksi-podjetja še slabi časi. Vozači so bili silno surovi v svojem obnašanju napram onim, ki so jih vozili in so bili povsod na zelo slabem glasu. Tu pa je nastopil Hertz s svojimi reformami. Že med vojno je obiskal Pariz in London in tam marljivo proučeval ustroj taksi-podjetij. Sicer tudi tam ni našel vsega v najlepšem redu, vendar se je le kolikor toliko bogat na izkušnjah vrnil v Chicago.

Z železno doslednostjo je začel Hertz s svojimi reformami. Prvo pravilo, ki ga je postavil, je bilo: Uslužnost šoferja napram občinstvu. In v tem smislu je vzgojeval vse svoje osebe. Sprejel je v službo le šoferje, ki jih

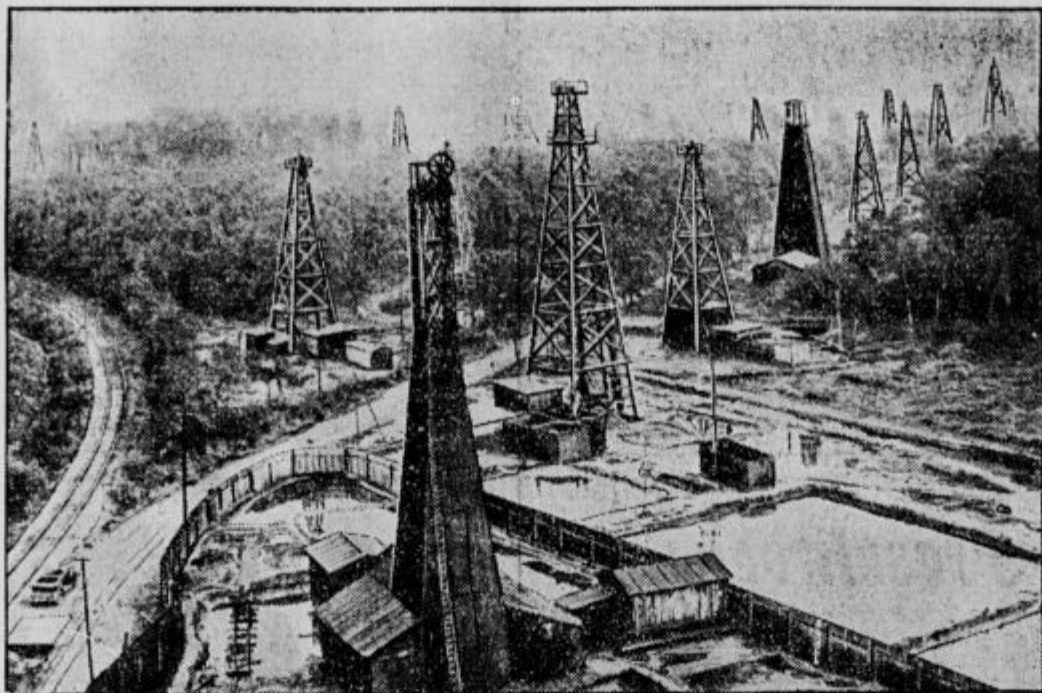
je sam osebno izbral. Ti pa so morali biti silno vljudni in postrežljivi napram osebam, katere so vozili. Vsakega šoferja je sam osebno vzgojil in vsakega tudi na primeren način nagradil, če se je dobro vedel v službi. Znižal je svoje cene na najnižje in tako se mu je kmalu posrečilo premagati vso konkurenco.

Da bi se njegovi avtomobili spoznali že od daleč, jih je dal pobarvati z žvepleno-rumeno barvo. Te rumene vozove so kmalu poznali po vsem Chicagu kot varno in udobno prometno sredstvo. Kako pravilno je Hertz računal s svojimi načrti, so pokazali ogromni uspehi mladega podjetja. Že leta 1926. so vozovi njegovega podjetja prevzeli 145 milijonov oseb in 612 milijonov milj.

Podjetje pa je tekom let naraslo v ogromnost. V več kakor 1300 mestih Severne, Srednje in Južne Amerike vozijo njegovi avtomobili. Več kakor 60.000 avtomobilov z okoli 80 tisoč vozači pripada njegovemu podjetju. Hertzovi šoferji, med katerimi je tudi okoli 3000 žensk, veljajo po vsej Ameriki kot najspretnejši in najzanesljivejši. Hertz sam pa je postal bogat mož. Njegovo premoženje je tekom desetih let naraslo na 100 milijonov dolarjev. V njegovem podjetju je vložen kapital 80 milijonov dolarjev. Ime Ivan Hertz pa pomeni moža, ki je znal premagati vse ovire na poti do cilja in ustvaril podjetje, ki nima primere na svetu.

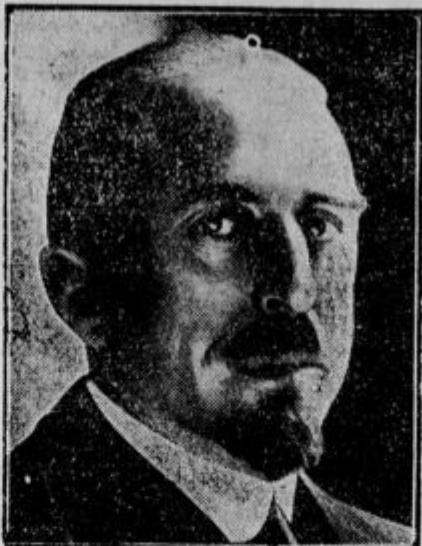
Grofica v ubožnici

Iz Budimpešte poročajo: Te dni so prepeľali v budimpeštansko ubožnico komteso Mariassy. Tu bo stara plemkinja preživela večer svojega življenja. Na dnu svojega srca je prav veselja, da so jo sprejeli v ubožnico, kajti bila je že dalj časa brez vsakih sredstev. V svoji prošnji za sprejem v ubožnico je prosila, naj njenim tovarišicam v ubožnici ne povedo ničesar o njenem pravem imenu in preteklosti. Grofica Marieta Mariassy noče ničesar več vedeti o preteklosti.

Nova najdišča petroleja na Hanoveranskem. Vrtalni stolpi na petrolejskem ozemlju. Na Hanoveranskem so odkrili nov, znaten studenec petroleja, na kakršnega doslej v Nemčiji še niso nalezli. Vsako uro priteče do 16 ton petroleja.

V svoji mladosti je bila grofica ena najlepših dam dunajske in budimpeštanske družbe. Njen stari oče je bil leta 1848. general v Kešutovi armadi, njen oče pa je bil v osemdesetih letih preteklega stoletja polkovnik enega najboljših huzarskih polkov. Še danes niso popolnoma izginili sledovi njene lepote. Še danes se da razbrati iz njenih potez, da ni laž, da je bila v svoji mladosti središče višje družbe in da je vzbujala pozornost vseh takratnih kaviljev. V poznejših letih je njen oče z nesrečnimi špekulacijami izgubil velik del svojega premoženja in s tem je bilo tudi konec njenega življenja v visoki družbi. Oče pa ni mogel preboleti izgube premoženja in je kmalu za tem umrl. Nekaj mesecev nato se

Sprememba v vodstvu italijanske fašistične stranke.

Turati (na desni), dolgoletni tajnik in voditelj fašistične stranke v Italiji, ki je te dni nenadoma odstopil. O njegovem nepričakovanem odstopu objavlja izvenitalijansko časopisje najrazličnejše komentarje. Za Turatijevega naslednika je imenovan dosedanji predsednik zbornice za javna dela Giurati (na levi).

je grofica zaročila z nekim mladim častnikom, toda ta ni mogel plačati ženitvene kavicije, zato se je zaročnik kmalu razbila. Med tem pa so minevala leta, ki so tudi na groficičem licu opravila svoje delo. Pred nekaj leti je grofica zaprosila pri budimpeštanskem magistratu za kako nameščenje. Dobila je službo blagajničarke v mestnem živalskem vrtu. Lepega dne pa je obolela in morala iskati pomoči v bolnišnici, kjer je ostala več tednov. Ko je okrevala od bolezni, se je zopet vrnila v svoje stanovanje. Tam pa jo je čakalo bridko presenečenje. Med njeno boleznijo so vdrli v stanovanje vlomilci in odnesli prav vse dragocene stvari, ki so ji še ostale iz dobe njenega sijaja. Med drugim so ji odnesli tudi njen največji zaklad — sliko njenega zaročenca v častniški uniformi. Svoj prosti čas porablja stara dama za to, da se mudi v knjižnici Akademije znanosti. Obvlada več jezikov in se je sedaj posvetila filozofskim študijem.

oporoko, v kateri postavlja za svoje univerzalne dediče najbližje krvne sorodnike, ki pa se tedaj iz neznanega vzroka niso poslužili dedščine. Jaz pa sem sedaj edina, ki živem dedščino, kajti ostalih članov moje družine ni več mogoče najti. Sedaj sem prejela iz Amsterdama obvestilo, naj pridem tja, da urdim zadevo. Iz obvestila posnemam, da je bila tedaj naložena vsota 2500 holandskih gulinarjev, ki pa je v teku dolgih let narasla na 10 milijonov. Morala se bom peljati na Holadsko z obema hčerama, kajti oporoka dolga, da mora tisti, ki bo dvignil oporoko, najmanj tri leta bivati tam. Pod »tam« je mislil pokojni Surinam.

Srečna mati bo svojima hčerama lahko izročila lepo doto in ni izključeno, da se bodo kmalu začeli oglašati snubci.

Radio

Programi Radio-Ljubljane

Sreda, 1. oktobra: Opoldanski program od pade — 18.00 Radio orkester. Klavir in harmonij. Hawai jazz — 19.00 Dr. Nik. Preobraženski: Ruščina — Ura dobre knjige. Silverster Škerlj — 20.00 Koncert češke filharmonije, prenos iz Prage.

Četrtek, 2. oktobra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. — 13.00 Čas, borza, plošče. — 17.30 Otroška ura, ga. Gabrijelečičeva. — 18.00 Radio-orkester. Violina solo. Hawai jazz. — 19.00 Dr. Mirko Rupelj: Srbohrvaščina. — 19.30 Ciril Jeglič: Vrtnarski pomenki s prijateljico vrta. — 20.00 Pero Horn: Telesna vzgoja otrok. — 20.30 Koncert mešanega zbora pevskega društva »Ljubljanski zvon« in društvenega okteta. — 21.30 Radio orkester. — 22.30 Čas in poročila, plošče.

Drugi programi

Četrtek, 2. oktobra.

Belgrad: 12.45 Narodne melodije in pesmi. 20.00 Pevska ura. 20.30 Prenos iz Ljubljane. 22.45 Večerni koncert radio kvarteta. — Budapest: 9.15 Koncert radio kvarteta. 12.05 Cello koncert. 16.00 Pestra radio ura. 18.00 Ogrski večer, nato zabavni koncert. 22.15 Koncert vojaške godbe. 23.20 Jazz orkester. — Dunaj: 11.00 Plošče. 12.00 Opoldanski koncert. 15.20 Plošče. 19.35 Večerni koncert zabavne glasbe. 21.00 Pesmi in arije. 22.00 Lanoile za rog in klavir; nato koncert jazz ork. — Milan: 19.30 Koncert zabavne glasbe. 20.40 »Ples v maskah«, opera. — Praga: 20.15 Koncert vrkestra. 21.00 Mandoline. 21.35 Koncert na pianino. — Langenberg: 17.30 Koncert operne glasbe. 20.00 Pesti koncert, nato koncert zabavne glasbe. — Rim: Koncert zabavne glasbe. 20.35 »Linda di Chamounix«, opera. — Morav. Ostrava: 18.35 Ljudski večer. 19.20 Koncert narodne glasbe. 22.20 Koncert zabavne glasbe. — Leipzig: 17.30 Otvoritev kongresa komponistov. 19.35 Zabavni koncert orkestra. 20.40 Reportaža iz varijeteja. 21.10 »Smrt Tintagile«, drama.

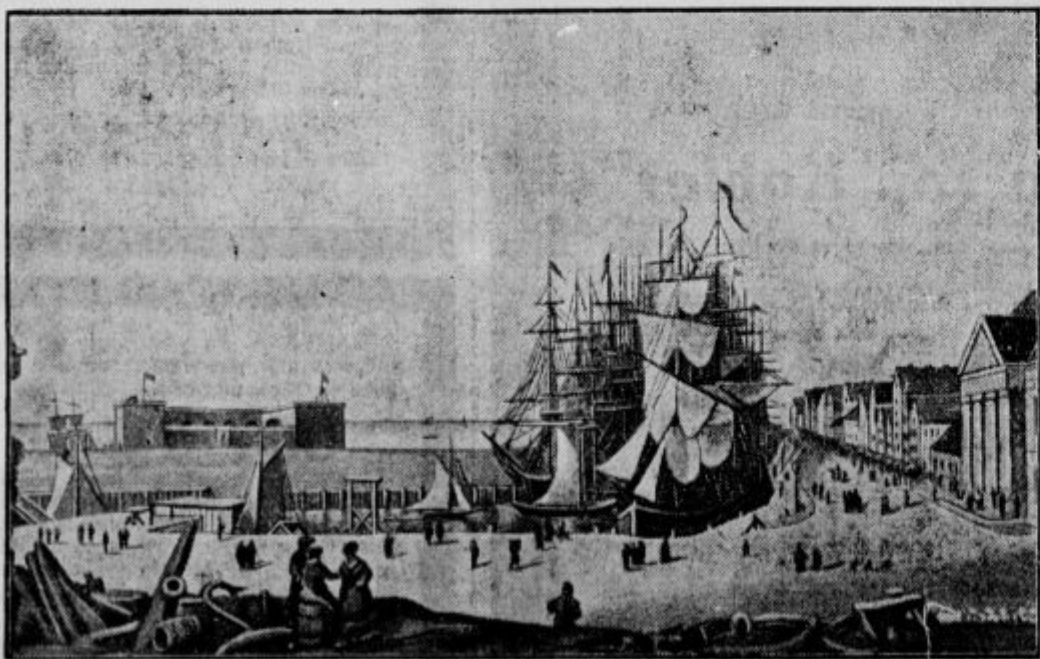
Največjo izbiro

kuhinjske posode aluminijaste ter emajlirane od najceneje do najdražje in sicer sive, rujavne, modre i. t. d. nudi edino le tvrdka z železnino

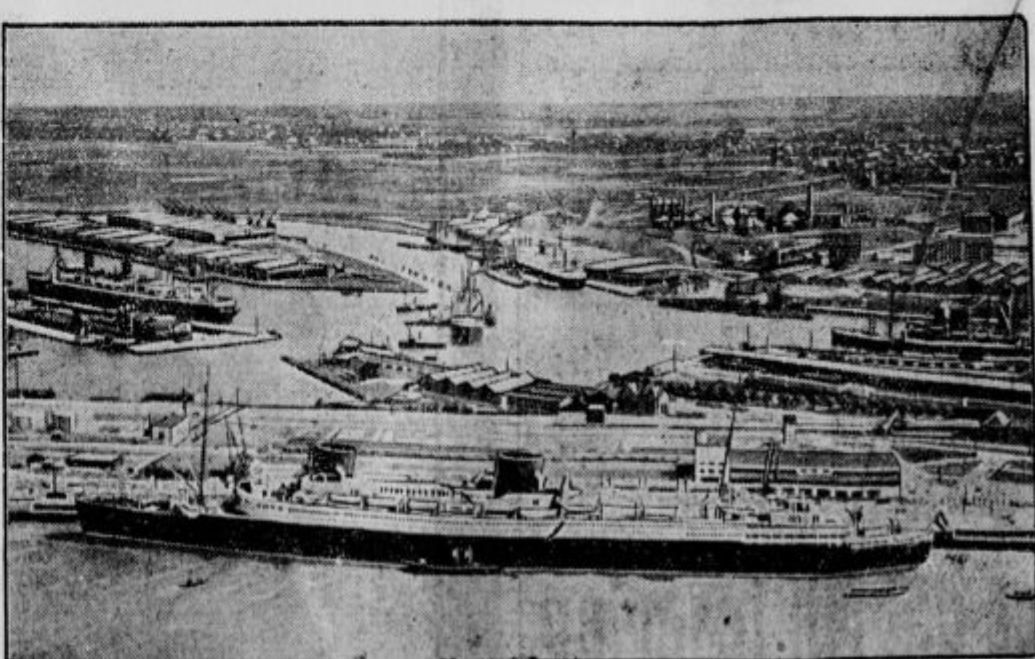
STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana

Sv. Petra cesta 35

100 letnica pristanišča Bremerhaven, ki je bilo otvoreno dne 30. septembra 1830 in ki se je v 100 letih svojega obstoja razvilo v drugo najvažnejše pristanišče Nemčije in v eno najpomembnejših pristanišč sveta sploh. Slika na levi nam kaže pristanišče Bremerhaven v letu 1840, slika na desni pa pristanišče, kakršno je danes. V ospredju vidimo vzorno zgrajeni Kolumbov pomol z ogromnim parnikom Severnemski Lloyd.

cuteč, kako moje prsi tisci težina mruk, ki so se v njih nakupičile.

NOVI BUICK 1931

Glejte – Buick uvaja na vsej črti osemcilindrske motorje.

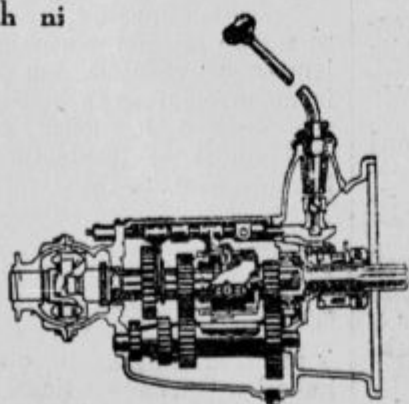
IN spet je novi model Buicka izredno pomemben dogodek v avtomobilskem svetu. Novi je Buick postavil na trg voz, ki se z njim noben drugi ne more kosati – in konec je obotavljanja pri onih, ki se pripravljajo za nakup voza Buickove kategorije.

Ta novost bo presenetila vse one, ki so z vso pravico videli v šestcilindrskem Buicku kralja luksuznih voz. Zakaj Buickov uspeh, njegova nedosegljivost v kategoriji luksuznih voz je v umnem in preudarnem izpopolnjevanju ne glede na gmotni uspeh – v tem, da da občinstvu nekaj boljšega kakor pričakuje. „Buick 8“ je izpolnitev Buickove obljube: kadar je moči zgraditi boljše avtomobile, je Buick tisti, ki jih zgradi.

Posebnost Buicka 8 je njegova prestava „syncro-mesh“

MORDA najbolje ilustrira stremljenje po neprestanem izpopolnjevanju uvedba mehanizma „syncro-mesh“. Prejšnji Buicki so sloveli po svoji odlični prestavi. Toda inženjerji General Motors se z njo niso zadovoljili in so neprestano studirali, kako bi izumili čim popolnejši mehanizem. Novi Buick preide s prve hitrosti na drugo, z druge na višjo in potem spet nazaj na drugo tako igraje, s tako gladkostjo in lahkoto, kakor si do zdaj nihče niti v sanjah ni mogel želeti.

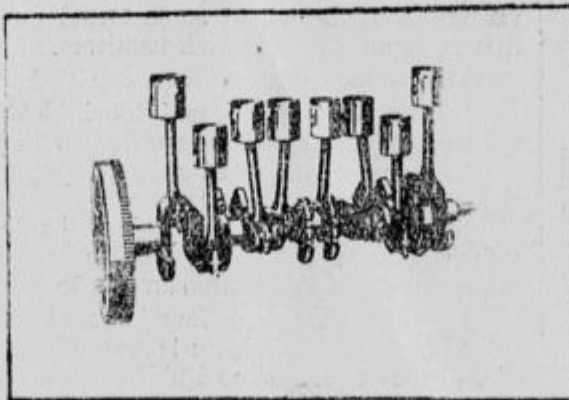
„Syncro-Mesh“ je dragocena naprava – z njo je prestava lagotna, gladka in neslišna. Vihu tega je dragocena tudi zato, ker dela vožnjo varno, elastično in na sledenih cestah.

PRED sedemindvajsetimi leti je Buick imel dvocilindrske motorje. Bili so najboljši, kar jih je takrat bilo na trgu. Za leto 1931 smo dobili osemcilindrski motor. Buick je prišel do njega postopoma preko štiricilindrskega in šestcilindrskega.

Leto za letom je Buick prinašal nove ideje o luksuznosti voz, o lepoti in udobnosti avtomobilov. Osemcilindrski motor je logični višek v slavni vrsti voz – 1.500.000 jih je danes v prometu na vseh cestah zemeljske oble!

Redko kdaj sta karoserija in motor tako idealno izpopolnjevala drug drugega. Da se je to doseglo, so morali biti Buickovi inženjerji in bratje Fisher v stalnih stikih; tako so ustvarili model 1931, ki si ga lahko ogledata pri vseh zastopnikih Buicka.

Osemcilindrski Buick je povsod predmet pogovorov avtomobilistov.

BUICK

GENERAL MOTORS CONTINENTAL S. A.

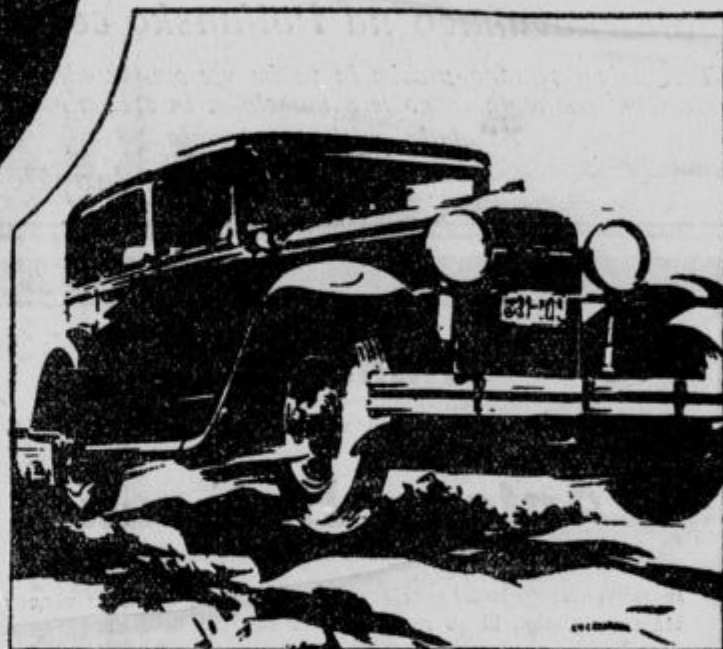
CILINDRSKI

Uvedba osemcilindrskega Buicka je bila sklenjena pred tremi leti. Od takra so novi motor stalno preizkušali na znamenitem preizkuševalnem terenu General Motors.

NA tem edinstvenem terenu, kjer so zastopane vse vrste cest z vsemi razmerami in možnostmi, ki jih utegne doživeti avtomobilist na vožnji, so najbolj izkušeni inženjerji družbe General Motors preizkusili novi motor na vse možne načine, ki jih povprečni avtomobilist niti ne sluti. Preizkusili so ga glede na hitrost in na naglost pojava prav tako kakor glede na solidnost zavor. Preizkusili so ga na cestah, ki slove za najboljše na svetu, in na takih, kakršne so v arabski puščavi.

kjer opravlja karavana Buickov pošto službo med Beyrouthom in Teheranom.

In tako je 8 cilindrski Buickov motor – pod prekrasnim pokrovom novega modela – do poslednjega ventila plod teh naporov, uspeh neumornih preizkuševanj – in še mnogo boljše kakor bi katerikoli avtomobilist pričakoval.

Nov izum za izboljšanje mazanja in reguliranje temperature olja.

EVO vam naprave, ki kaže, da se pri Buicku 8 niso strašili nikakih naporov, da ga opremijo z vsemi najnovejšimi pripomočki na polju avtomobilske industrije. Voda hladilnika teče skozi regulator in ne dá, da bi se olje segrelo nad temperaturo vode. Pozimi, ko je zaradi nedostatkov pri mazanju časih tako težko voz pognati, jamči regulator za brezhibno funkcioniranje s tem, da zviša temperaturo olja in s tem zagotovi pravilno razdelitev maže v najbolj občutljivejših delih motorja.

